

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Tiltott gyümölcs

*A kiskorúak védelme az Európai Unió médiajogában, valamint a védelem eszközei a
lekérhető szolgáltatások terén*

KISS FERENC

Témavezető: Dr. Lánkos Petra Lea
egyetemi docens

Budapest, 2016.

A lezárás dátuma: 2016. március 10.

Tartalom	
1. Bevezetés.....	4
2. A kiskorúak védelmének indokai.....	5
3. A szabályozás lépcsőfokai	8
3.1 Gyermekvédelem a TWFD irányelvben.....	9
3.2 Új kihívások és válaszok a kiskorúak védelmében	10
3.3 Óvatos lépések a magasabb védelem biztosítása felé.....	11
3.4 Az internetes tartalmakra vonatkozó szabályok megjelenése	12
4. A hatályos szabályozás.....	13
5. Nem kötelező jogforrások, programok.....	16
5.1 Ajánlások – összehangolt, komplex védelem sürgetése	16
5.2 Az Európai Unió további eszközei és programjai	18
5.2.1 Ön- és együttszabályozás	18
5.2.2 A médiatudatosság	20
5.2.3 Biztonságosabb Internet Program – Gyerekbarát Internet Stratégia.....	22
6. A védelem megvalósulása a lekérhető szolgáltatásokban.....	24
6.1 Az védelmet gátló tényezők	24
6.2 A védelem eszközei.....	25
6.2.1 Besorolás, és az arra épülő szűrők	25
6.2.2 Forródrót-hálózatok	29
7. A tervezett módosítások, reflexió.....	30
Irodalomjegyzék.....	35
Magyar nyelvű felhasznált irodalom	35
Idegen nyelvű felhasznált irodalom	37
Az Európai Unió jogi dokumentumai	39

1. Bevezetés

A kiskorúak védelmének fontossága az utóbbi évtized technológiai fejlődésének, a személyi számítógépek, az internet és a mobiltelefonok minden korábbi találmánynál gyorsabb¹ elterjedésének köszönhetően folyamatosan napirenden szerepel az Európai Unió médiapolitikájában. A gyermekek védelmének alapvető indoka, hogy életkori sajátosságukból, hiányos élettapasztalatukból kifolyólag sebezhetőbbek, nem képesek felmérni egyes cselekményeik következményeit, így sokszor védtelenek a külső hatásokkal szemben.² Ugyanakkor a digitális média elterjedésével, és a Web 2.0 térnyerésével a gyermekek kezébe olyan eszközök kerültek, melyek szocializációjukat, egymás közötti és társadalmi kapcsolataikat is teljes mértékben átalakították.

Az Európai Unió jogi dokumentumaiban, és valamennyi tagállam jogrendszerében kiemelt jelentőséggel bír a gyermekek jogainak védelme, valamint a védelem médiajogi aspektusa. Bizonyos médiatartalmak kiskorúak zavartalan szellemi, erkölcsi és fizikai fejlődésének érdekében történő tiltása, illetve korlátozása alapvetően a sajtó- és a véleménynyilvánítási szabadság korlátozását is jelenti, így a két alapjog (gyermekek zavartalan fejlődéshez való joga – véleménynyilvánítási szabadság) közötti egyensúly megteremtése nehézségekbe ütközik. Közösségi szinten, a lekérhető médiaszolgáltatás vonatkozásában az 1990-es évekre sikerült konszenzust teremteni, ezzel biztosítottak tűnt az alapjogok egyensúlya. A lekérhető szolgáltatások terjedésével viszont újabb, korábban soha nem tapasztalt kihívásokkal találták magukat szemben a gyermekvédelmi szakemberek és a jogalkotók. Újabb egyensúlyi helyzet, és újabb technikai megoldások váltak szükségessé, illetve szükségesek mind a mai napig a gyermekek védelmének hatékony megvalósítására.

A jelenleg hatályos európai audiovizuális irányelv átfogó módosítás előtt áll, a felülvizsgálata jelenleg is zajlik. A főbb módosítandó témakörök között szerepel a kiskorúak védelme is, és az eddigi javaslatok a terület teljes átalakítása mellett szólnak. Jelen dolgozat célja, hogy

---

¹ Gyermekünk digitális mindennapjai, Médiaértés és tudatos médiahasználat a 21. században műhelykonferencia. RAB Árpád: *Úton a hazai ifjúság megértése felé*. Rab szerint az internet soha nem látott gyorsaságú elterjedésének köszönhetően a generációk közötti tapasztalatátadási módszer felborult, így új kihívásokkal kell szembenéznie a felnőtt generációnak, ha olyan veszélyektől kívánja megvédeni gyermekeit, amivel még maga sem találkozott, vagy ismer eléggé.

² KOLTAY András – SZIKORA Tamás: A közerkölcs és a kiskorúak védelme. In. KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): *Magyar és európai médiajog*. Budapest, Wolters Kluwer, 2012. 269. Köszönettel tartozom Szikora Tamásnak a szakmai iránymutatásokért.

bemutassa a közösségi médiajog szabályainak kiskorúak védelmét célzó előírásainak fejlődését, a jelenlegi szabályozást, valamint azok várható módosításait.

Mivel a legnagyobb kihívást a káros online tartalmakkal, illetve az online térben megjelenő veszélyekkel szembeni védelem megvalósítása okozza, a dolgozat középpontjában az internet által jelentett problémák tárgyalása áll, a televíziós tartalmakkal kapcsolatos szabályozás csak történeti, összehasonlító, példálózó jelleggel kerül bemutatásra. Véleményem szerint a téma nem vizsgálható a védelem eszközeinek ismerete nélkül sem, ugyanis hiábavaló bármely hangzatos célkitűzés vagy ígéret, ha a megvalósítására nem létezik megfelelő technikai eszköz. Ennek megfelelően a dolgozat második felében a lekérhető szolgáltatások főbb technikai eszközei kerülnek bemutatásra.

2. A kiskorúak védelmének indokai

A 'kiskorúak védelme' kifejezés alatt a médiaszabályozásnak azt a területét értjük, mely a nem felnőtt korú személyek egészséges, zavartalan fejlődését kívánja biztosítani azáltal, hogy meghatározott médiatartalmakhoz a tartalom jellegére és az életkorra tekintettel korlátozza a hozzáférést.³ Az online tér számtalan lehetőséget biztosít káros tartalmak létrehozására és közzétételére, illetőleg a gyermekek számára sokszor korlátlan hozzáférést is teremt. Habár a káros tartalmak kiskorúak fejlődésére gyakorolt hatása, ezen hatások kutatása, valamint az eredmények elemzése a pszichológia és a szociológia tudományterületeire tartozik,⁴ néhány felmérés eredményének tükrében nyilvánvalóvá válik, miért kiemelt fontosságú terület a gyermekek védelme.

„A gyerekek és fiatalok szerte Európában egyre fiatalabb korban kezdenek ismerkedni a világhálóval, és életük egyre több szférájában jelenik meg, vagy kap akár főszerepet az internetezés. Ez a folyamat kétségtelenül számos előnnyel jár, ám nyilvánvalóan veszélyeket is rejt magában.”⁵ Az Eurobarométer gyorsfelmérése szerint⁶ a 6-17 év közötti európai gyermekek 75%-a használja az internetet. A 9-10 éves korosztályt megkérdezve kiderült, hogy átlagosan már 7 éves korukban csatlakoztak először a világhálóra, és a gyermekek 33%-

---

³ KOLTAY – SZIKORA i. m. 269.

⁴ Uo.

⁵ EU Kids Online II. A magyarországi kutatás eredményei. 2011. szeptember
[http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20\(2009-11\)/National%20reports/Hungarian%20report.pdf](http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20(2009-11)/National%20reports/Hungarian%20report.pdf)

⁶ Flash Eurobarometer – Towards a safer use of the Internet for children in the EU – a parents' perspective. Analytical report 2008.

a mobiltelefonról vagy más kézi eszközeiről internetezik már. Magyarországon elmondható, hogy a 9-16 éves gyerekek kétharmada rendelkezik legalább egy közösségi oldalon saját profillal. A gyerekek negyedének van 50 és 100 közötti, harmadának pedig 100 és 300 közötti ismerőse, míg 13%-uknak ennél is több. Az összes megkérdezett gyerek 55%-ának volt nyilvános profilja közösségi oldalon.⁷ Európai szinten 2010-ben már 10-ből négy gyermek számolt be arról, hogy a következő kockázatok valamelyikének ki volt téve az internettel kapcsolatosan: személyes találkozó interneten keresztül megismert személyekkel; kábítószerfogyasztásra vagy öngyilkosságra buzdító, felhasználók által létrehozott tartalom; pornográf tartalom; személyes adatokkal való visszaélés. Az EU Kids Online legutóbbi felmérése szerint a gyermekek 20%-a találkozott gyűlöletkeltő üzenetekkel, 11%-a önkárosításra buzdító tartalmakkal, és 12%-a zaklatással (cyberbullying) az interneten.⁸

A Web 2.0 megjelenésével a felhasználók, köztük a kiskorúak is hozhatnak létre, és oszthatnak meg tartalmakat – sokszor ellenőrizetlenül. A közösségi oldalak is új kihívásokat hordoznak, melyek az „illegális tartalom”, az „életkorhoz nem illő tartalom”, a „nem helyénvaló kapcsolat”, valamint a „nem helyénvaló magatartás” kategóriákkal írhatók le.⁹ Ezek a meghatározások egyfelől hasznosak, mivel meglehetősen változatos veszélyeket foglalnak össze egyértelműen, viszont az illegális tartalom, és az életkorhoz nem illő tartalom vonatkozásában nincs konszenzus a kulturálisan megosztott Unióban. A tagállamok társadalmi és vallási különbségei megmutatkoznak a káros tartalmak életkori besorolásán is, mely besorolás a televíziós szabályokhoz igazodik.¹⁰ Csak egy szemléltető különbségként általánosságban elmondható, hogy például a skandináv országokban a pornográfiát az európai átlaghoz képest enyhébben ítélik meg, viszont az erőszakos tartalmakat jóval szigorúbban. Ettől függetlenül, az életkorhoz nem illő tartalom, mint a gyűlöletkeltés, erőszak, pornográfia, még ha nem is illegálisak, károsíthatják a kiskorúakat.¹¹

---

⁷ EU Kids Online II. A magyarországi kutatás eredményei. 2011. szeptember
[http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20\(2009-11\)/National%20reports/Hungarian%20report.pdf](http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20(2009-11)/National%20reports/Hungarian%20report.pdf)

⁸ EU Kids Online 2011-2014 – Findings-methods-recommendations,
<https://lisedesignunit.com/EUKidsOnline/index.html?r=64>; a cyberbullying az internet elterjedésével együttjártó elektronikus zaklatási forma, mely a pszichológiai károktól akár az öngyilkosságba kergetésig terjedő hatásokkal is járhat.

⁹ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A gyermekek védelme a digitális világban COM(2011) 556, Brüsszel, 2011.9.13

¹⁰ Millwood HARGRAVE, A.: *Protecting children from harmful content*. Report prepared for the Council of Europe's Group of Specialists on Human Rights in the Information Society 2009. 7.

¹¹ Az erőszakos tartalmak kiskorúakra káros hatása továbbra is vitatott. Míg egyes kutatók úgy látják, az agressziót bemutató tartalmak a gyermekeket ért egyéb, negatív hatásokat felerősítve deviáns viselkedést idézhetnek elő, más szerzők az erőszakos tartalmakban inkább a katarzis megélésének lehetőségét és ezáltal a

A kellő megfontolás nélküli privát információ megosztás (oversharing) veszélyei legtöbbször a szükséges belátás, megfontolás hiányában posztoló fiatalokat, illetőleg kisgyerekes szülőket érinti, ám a tudatos felhasználót is érhetik kellemetlen meglepetések kegyetlen „viccek”, vagy zaklatás formájában.¹²

Nem meglepő, hogy ma már a gyermekek közötti iskolai konfrontáció sem marad az épület falai között, hiszen az interneten szünet nélkül lehetséges a zaklatás, ahol a kiskorúak tetteik lehetséges következményének belátása nélkül cselekednek.¹³ Ez történt 2013-ban is, amikor a másfél évig tartó folyamatos online zaklatás következményeként a 12 éves Rebecca Ann Sedwick öngyilkosságot követett el.¹⁴ A folyamatos megfélemlítés, és lelki terror nem szünetelt az iskolán kívül, sőt az iskolaváltás sem oldotta meg a problémát. Az áldozat többször kapott korábban barátnőinek hitt 12 és 14 éves lányoktól olyan üzeneteket, hogy "Senki sem szeret, végezz magaddal!" és "Miért nem ölod már meg magad?". Az áldozat webes keresési előzményei között többek között a „Mikor számít túlsúlyosnak egy 13 éves?”, és hasonló kérdések szerepeltek.¹⁵

A technológia, az újfajta információ-hozzáférési módok, a közösségi oldalak információ-szelektáló módszere a személyiségfejlődésre is hatással van. A gyermekek kevésbé tudnak megküzdeni olyan szituációkkal, melyek a digitális kor sajátosságai, mint például a FOMO

---

deviáns cselekmények elkerülésének egyik módját látják. A korai kutatásokkal kapcsolatban összefoglalóan ld. John P. J. DUSSICH: Violence and the Media. Criminology. 1970. májusa; 82-83, 86-87, 91. Egy frissebb tanulmány szerint még mindig kérdéses, hogy az erőszakos tartalmak mennyire determinálják a felnőttkori devianciát, azonban úgy tűnik, hogy egyetértés van abban, hogy a félelemkeltő műsorok hosszú távon szorongást okozhatnak a kiskorú nézőkben. Barbara J. WILSON: Media and Children's Aggression, Fear, and Altruism, The Future of Children 18:2008:1, 93-95, 99-101.

¹² <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-3046901/The-dangers-sharenting-posting-inappropriate-pictures-toddlers-online-uploading-baby-snaps-location-settings-parents-putting-kids-risk-oversharing-social-media.html>.

¹³ Gyermekeink digitális mindennapjai, Médiaértés és tudatos médiahasználat a 21. században műhelykonferencia. BARACSI Katalin: *Iskolai erőszak az online térben*.

¹⁴ <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2460996/Rebecca-Ann-Sedwick-suicide-2-girls-aged-12-14-arrested-stalking.html>

¹⁵ A vizsgálat már elindult ezeknek az üzeneteknek a kapcsán, és keresik, hogyan lehet felelősségre vonni a kiskorú diáktársakat, akik részt vettek a zaklatásban és végül Rebecca halálát okozták.

http://www.ma.hu/webbulvar.hu/185798/Halalba_szekaltak_a_kamaszlanyt_evek_ota_gyotortek_osztalytarsai. Az egyik leghíresebb eset a Tyler Clementi-ügy (mely jogszabálytervezet benyújtására sarkallt néhány amerikai képviselőt, végül azonban a Tyler Clementi Higher Education Anti-Harassment Act nem kapott támogatást a Kongresszusban): „Az Egyesült Államokban most szeptemberben történt egy tragikus végkimenetelű jogsértés. A 18 éves egyetemista, Tyler Clementi öngyilkossága hívta fel a figyelmet a magánélet védelmének fontosságára. A homoszexuális fiatal kollégiumi szobájában szobatársai egy webkamerát helyeztek el, amivel intim felvételeket készítettek a fiú nemi életéről. Ezeket a videókat ezután feltöltötték a Twitter nevű közösségi oldalra, ahol bárki számára elérhetővé váltak a felvételek. Emiatt Tyler Clementi mély depresszióba zuhant, és szégyenében három nappal a feltöltés után levetette magát a George Washington hídról.” <http://www.humanamagazin.eu/rovatokmenu/rovatok/kultura/item/1322-tyler-clementi-%C3%B6ngyilkoss%C3%A1ga>

jelenség (fear of missing out – lemaradástól való félelem), vagy az online identitást ért sérelmek.¹⁶ Ezek a veszélyek a médiatudatosság fejlesztésével hatékonyabban kezelhetők, mint a veszélyekből később kialakult problémák, melyek akár szakember igénybevételét is kívánják.

A védelem indokoltsága egyértelmű, viszont az eszközök használata és kidolgozása sokkal összetettebb, mint a lineáris tartalmak szűrésénél, a véleménynyilvánítási szabadsághoz való jog korlátozása kevésbé megengedett e területen. Sokan érzik úgy, hogy az információstársadalom rohamos fejlődésével nem képes tartani a lépést a jogalkotás és a gyermekvédelem. Fel kell ismerni viszont, hogy a kihívásokat nem is lehet egy síkon kezelni, egy szereplő által megoldani, és megszüntetni. Például a legnépszerűbb közösségi oldal, felismerve az általa nyújtott szolgáltatás lehetséges veszélyeit, adatkezelés szabályzatot dolgozott ki a felhasználók védelmére, illetve a felhasználási feltételek bizonyos tartalmak szűrésére ad lehetőséget, és tiltja a 13 éves kor alatti regisztrációt. Hasonló megoldásokra, magatartási kódexek kidolgozására, illetve többszintű együttműködésre lenne szükséges a tartalom és internetszolgáltatók között, valamint a tagállami szabályok közelítése, egységesítése tud megoldást adni a kiskorúak védelmére. Ezen kihívások fényében a továbbiakban bemutatásra kerül az Európai Unió médiajogi gyermekvédelmi szabályainak fejlődése, hatályos előírásai, valamint további eszközei, programjai a magasabb védelmi szint eléréséhez.

3. A szabályozás lépcsőfokai

Az első, „határok nélküli televíziózás”¹⁷ elnevezésű közösségi irányelv gyermekvédelmi szabályainak célja a közös európai minimum megtalálása volt, mely tiszteletben tartja a tagállamok kulturális sokszínűségét, ám egyben hatékonyan biztosítja a kiskorúak védelmét a káros tartalmakkal szemben. Elsődleges célja azonban a televíziós tartalmak tagállamok közötti szabad áramlásának biztosítása volt.¹⁸

---

¹⁶ Gyermekeink digitális mindennapjai, Médiaértés és tudatos médiahasználat a 21. században műhelykonferencia. Kósa Éva: *Identitás az online térben*. Kósa szerint az online identitás nem egyezik mindenben a valós személyiséggel. A gyermekeknél ez fokozottan igaz, és korukból adódóan az online sérelmeket kevésbé képesek személyiségüktől elvonatkoztatva kezelni.

¹⁷ 89/552/EGK irányelv a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról L 298/23 17.10.89.

¹⁸ lásd még: Mike FEINTUCK – Mike VARNEY: *Media Regulation, Public Interest and the Law* Edinburgh University Press, 2006.

3.1 Gyermekvédelem a TWFD irányelvben

Az 1989-ben elfogadott irányelv V. fejezetének 22. cikke tartalmazta a kiskorúak káros médiatartalmakkal szembeni védelmét. Az előírások a súlyosan káros tartalmak megjelenítését minden körülmények között tiltották, ilyen tartalomnak különösen a pornográfiát és az indokolatlan erőszakot minősítette. Viszont az irányelv adós maradt a fogalmak definiálásával, ezzel pedig lehetőséget teremtett a tagállamoknak, hogy saját maguk határozzák meg a tartalmi elemeket. Ennek köszönhetően az emberi méltóság mellett a kiskorúak védelme maradt az a terület, ahol a tagállamok véleménykülönbségei a kulturális és történelmi eltérések miatt továbbra is fennmaradhattak. Az irányelv előírta továbbá, hogy a kiskorúak egészséges fejlődésére feltehetően káros tartalmakat csak oly módon lehetett megjeleníteni, ha az adásidő megválasztásával vagy bármely más technikai intézkedéssel biztosított volt, hogy a kiskorúak ne lássák vagy hallják azokat. Ezenkívül szabályozta, hogy az adások nem tartalmazhattak semmiféle gyűlöletre uszítást faji, nemi, vallási vagy nemzetiségi alapon.¹⁹

Az országhatárokon átnyúló műsorszolgáltatás a fogadó államban nem volt korlátozható, amennyiben a közvetített műsor tartalmi elemei megfeleltek az irányelv rendelkezéseinek, viszont arra az esetre szükségessé vált egy eljárás, ha a tartalmat közvetítő állam megsértette az előírásokat. A felfüggesztési eljárásra akkor kerülhetett sor, ha egy másik tagállamból származó televíziós adás nyilvánvalóan, súlyosan és nyomatékosan sértette az irányelv 22. cikkét, és ha a jogsértést megelőző 12 hónapban legalább 2 alkalommal megsértette ugyanezt az előírást. Ezen túl a jogsértést feltételező államnak írásban tájékoztatnia kellett a közvetítő államot és az Európai Bizottságot arról, hogy egy hasonló ismételt jogsértés esetén korlátozó intézkedést fog bevezetni. Amennyiben a műsorszolgáltató állammal és a Bizottsággal folytatott konzultáció eredménytelennek bizonyult és ezután a jogsértés 15 napon keresztül továbbra is fennállt, sor kerülhetett a korlátozásra. Az intézkedések uniós jognak való megfeleléséről a Bizottság döntött, amely végső soron elrendelhetette azok sürgősséggel történő felfüggesztését.²⁰

---

¹⁹ BAKOS i. m. 84-85.

²⁰ Uo.

A TWFD irányelv sikeresen hozott létre közös minimum szabályokat a kiskorúak védelme érdekében, azonban a technikai fejlődés újabb kihívások elé állította az európai jogalkotókat.

3.2 Új kihívások és válaszok a kiskorúak védelmében

A digitális forradalom új helyzetet teremtett a műsorszórás és a műsorelosztás terén, amely az Unió audiovizuális politikájának is újabb lendületet adott. A digitális technológián alapuló új audiovizuális szolgáltatások megjelenésével többek között a kiskorúak védelmével kapcsolatos szabályozás is újragondolásra szorult. Ezenkívül az internet fejlődése és szélesebb körű elterjedése a gyermek- és ifjúságvédelmi szakembereket addig soha nem tapasztalt kihívások elé állította. Míg a televízió esetében a tartalomért felelős műsorszolgáltató könnyen azonosítható, az interneten található ártalmas tartalom forrása csak nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem határozható meg.²¹ Ennek ellenére a kiskorúak védelme érdekében történő online szabályozás még több mint egy évtizedet váratott magára, miközben a televíziós tartalmak vonatkozásában új jogtechnikai megoldások születtek.

A Bizottság először 1996-ban, „A fiatalok és az emberi méltóság védelme az audiovizuális és információs szolgáltatásokban” című Zöld Könyvében²² alkalmazta a jogellenes vagy ártalmas tartalmak megkülönböztetését. A jogellenes tartalmakhoz való hozzáférés mindenki számára tilos, függetlenül a címzettektől, és a fogyasztók életkorától. Ezek a tartalmak nemcsak a fiatalok fejlődésére károsak, hanem a társadalom egészének alapvető értékeit, normáit sértik. Ilyennek minősül többek között az emberi méltóságot sértő, a gyűlöletkeltő, a kegyetlen erőszakot tartalmazó adások, vagy a gyermekpornográfiát ábrázoló tartalom.

Ezzel szemben a káros tartalmak önmagukban nem jogellenesek, tehát szabadon közölhetők, a felnőttek számára legálisan hozzáférhetők, ugyanakkor a kiskorúak számára nem kívánatosak, mert károsan befolyásolhatják a fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésüket. A védelem úgy valósul meg, hogy a tartalmak elérhetőségét korlátozni kell valamennyi médiumban, illetve meg kell határozni azokat az eszközöket, amelyekkel biztosítani lehet, hogy azok a felnőttek számára hozzáférhetőek maradjanak, míg a kiskorúak nem találkozhatnak azokkal.²³ Az

---

²¹ SZILÁDY Szilvia: *Audiovizuális gyermek- és ifjúságvédelem az Európai Unió tagországaiban, módszerek a kiskorúak számára ártalmas televíziós műsorszámok hozzáféréseinek korlátozására*. Országos Rádió és Televízió Testület Irodája, Budapest, 2001.

²² Green Paper on the protection of minors and human dignity in audiovisual and information services [COM (96) 483] 84

²³ KÓCZIÁN Sándor: *Gyermekvédelem a médiajogban*. Médiatudományi Intézet, Budapest, 2014. 31-32.

eszköz megválasztása során szem előtt kell tartani, hogy ezek a tartalmak véleménynyilvánítási szabadság jogával élve kerülnek közvetítésre, így az arányosság elvének tiszteletben tartásával kell megakadályozni a kiskorúak hozzáférését.²⁴

A megkülönböztetés mindenképpen indokolt és szükséges volt, azonban továbbra is kérdéses volt, hogy pontosan milyen tartalmak, milyen korú gyermekek számára minősülnek károsnak. A tartalmak besorolása és szabályozása rendkívül nagy különbséget mutatott és mutat a mai napig a tagállamok között. A besorolás alapvetően az államok értékrendjétől, erkölcsi és kulturális felfogásától függ, így lehet, hogy a náci tartalmakat például teljes mértékben tiltó Franciaországban egyúttal minden korlátozás nélkül bemutatható egy szexualitást tartalmazó film, miközben egy konzervatívabb értékrendű tagállamban már ez nem lenne megengedhető.²⁵

Újabb kérdésként merül fel a káros tartalmak életkor alapján történő megítélése is. A sérülékenység és a védelem mértékének szempontjából nem célszerű egyetlen csoportként kezelni a kiskorúakat. Ugyanazon tartalom káros lehet egy 6-8 évesnek, ám korántsem biztos, hogy egy 16-17 éves számára is az lenne. Tehát a védelemnek differenciálnak, korcsoportokra szabottnak kell lennie, a kiskorúak életkori sajátosságainak, fejlettségének, érettségének megfelelően. Azonban a legtöbb tagállamban eltérő módon határozzák meg nemcsak a korcsoportokat, hanem a kiskorú, illetve a gyermek fogalmát, életkorát is.²⁶

3.3 Óvatos lépések a magasabb védelem biztosítása felé

A TWFD irányelv első módosítását tartalmazó 97/36/EK irányelv²⁷ céljának a kiskorúak fizikai, értelmi és erkölcsi fejlődésének védelmét szolgáló szabályok további tisztázását tűzte ki, illetve az olyan műsorok világos megkülönböztetését, amelyek teljes körűen betiltásra kerülnek, és amelyek megfelelő technikai eszközök alkalmazásától függően engedélyezhetők.²⁸

---

²⁴ BAKOS: i. m. 83.

²⁵ KÓCZIÁN: i. m. 32.

²⁶ Uo. 33.

²⁷ 97/36/EK irányelv a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról L 202/60 1997.7.30.

²⁸ Uo. (40) preambulum-bekezdés

A módosítás után a 22. cikk három bekezdésre bővült. Az olyan tartalmak melyek súlyosan károsíthatják a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, különösen pornográfiával vagy indokolatlan erőszakkal kapcsolatos műsorok továbbra is tiltottak maradtak. A második cikkben a valószínűleg károsító műsorok adásidő megválasztásával, vagy más technikai intézkedéssel történő szűrést várt el a jogalkotó, ám a harmadik cikk egy új megoldást, a figyelemfelhívást írja elő a kódolatlanul sugárzott, nagy valószínűséggel káros tartalmak előtt, vagy közben.²⁹ Ez a figyelemfelhívás vagy egy akusztikus figyelmeztetés a műsor előtt, vagy egy vizuális jelkép formájában kell, hogy megjelenjen a műsoridő alatt.

Az irányelv előírta a Bizottság számára, hogy jelentést készítsen a szabályok érvényesítésével kapcsolatban, illetve ha szükséges, módosító javaslatokat fogalmazzon meg.³⁰ Ezen kívül kötelezte a Bizottságot, hogy a tagállamok hatóságaival folytasson vizsgálatot, a szülők és a gyermekek felügyeletét ellátó személyek kiskorúak védelme érdekében végzett szűrő tevékenységük könnyítése végett. Ezzel az irányelv megtette az első lépést az alternatív megoldások irányába, az ön- és társszabályozás, illetve a médiatudatosság mélyítése felé. A Bizottságnak és a tagállamoknak a szűrőrendszerek felszerelését, az oktatási és tudatossági intézkedéseket, a bevált tapasztalatok cseréjét, illetve a műsorszolgáltatók melletti érintettek (oktatók, producerek, médiaszakértők) véleményének figyelembevételét kellett elemezniük.³¹

3.4 Az internetes tartalmakra vonatkozó szabályok megjelenése

Az audiovizuális szolgáltatások újabb típusainak megjelenésével párhuzamosan a káros médiatartalmak száma is megnövekedett, illetve azok több eszközön, sokkal kényelmesebben, viszont kevésbé ellenőrizhető módon váltak hozzáférhetővé. Tekintve, hogy igen nehezzé vált a technikai fejleményekkel lépést tartó szabályozás kialakítása és érvényesítése,³² a TWFD irányelv második módosítása³³ egyértelműen ösztönzi a társ- és önszabályozás, valamint a médiatudatosság fejlesztését, illetve a különböző technikai eszközök alkalmazását, ám egyúttal kijelenti, hogy ezen eszközök nem helyettesíthetik az irányelv szabályainak

---

²⁹ NYAKAS Levente: A kiskorúak védelmének összehasonlító elemzése az egyes európai államokban. In: KOLTAY András – NYAKAS Levente: *Összehasonlító médiajogi tanulmányok a „közös európai minimum” azonosítása felé*. Budapest, Médiatudományi Intézet, 2014. 126.

³⁰ 97/36/EK irányelv 26. cikk

³¹ BAKOS i. m. 93.

³² Uo. 98.

³³ 2007/65/EK irányelv a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról L 332/27 2007.12.18

implementálását, végrehajtását.³⁴ Ezenkívül az irányelv preambuluma tartalmazza a szigorúbb és részletesebb szabályozás lehetőségét is, amennyiben az a közösségi jog elveivel összhangban van.³⁵

Az irányelv már megkülönböztette a lineáris és a lekérhető médiaszolgáltatást. A „televíziós műsorszolgáltatást”, vagyis lineáris audiovizuális médiaszolgáltatást, amely a médiaszolgáltató által nyújtott, a műsorszámok meghatározott műsorrend alapján történő egyidejű megtekintését lehetővé tévő audiovizuális médiaszolgáltatásként határozta meg; a „lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatás” ezzel szemben pedig olyan audiovizuális médiaszolgáltatásként jelent meg, amelyben a médiaszolgáltató által összeállított műsorkínálat alapján a felhasználó egyéni kérés alapján az általa kiválasztott időpontban tekintheti meg a műsorszámokat. A kétféle szolgáltatás között a különbség abban ragadható meg, hogy a lineáris, azaz fix műsorrendű szolgáltatás a fogyasztók felé „tolt” (*pushed*) műsorokat közvetít, míg a lekérhető szolgáltatás esetén a nézők legtöbb esetben tudatos döntést hozhatnak, hogy „magukhoz húzzák-e” (*pull*) a tartalmat a szolgáltatótól.³⁶ Ennek fényében az irányelv szerint a lekérhető médiaszolgáltatás kategóriája enyhébb szabályozás alá esett, mint a lineáris.

4. A hatályos szabályozás

A korábbi, többször módosított TWFD-irányelvet 2010-ben váltotta fel az AVMS irányelv³⁷. A direktíva egészét áthatja a kiskorúak védelmének célja, ám a kiskorúak fizikai, szellemi, és erkölcsi fejlődése érdekében meghozott intézkedéseknek gátat is szab a 60. preambulumban bekezdés. A jelenleg előkészítés alatt álló módosítások egyik fő kérdését is érinti ez a cikkely, a véleménynyilvánítási szabadság, és a gyermekek védelmének egyensúlya. Az irányelv szerint az egyensúly megtalálásának nehézsége elsősorban nem a lineáris, hanem a lekérhető médiaszolgáltatásokkal kapcsolatban merül fel. Ahhoz, hogy megértsük, miért jelent az interneten megjelenő tartalmak korlátozása nagyobb veszélyt a szólásszabadságra, mint a lineáris, a két szolgáltatás eltérő jellegére kell gondolnunk. A televízió bekapcsolásával a fogyasztó tulajdonképp az ismeretlenbe ugrik, a következő pillanatban már a látottak befogadójává, vagy elszenvédőjévé válik, úgymond *hátradőlve*, passzívan történik a

---

³⁴ 2007/65/EK irányelv 36. cikk

³⁵ Uo. 32. cikk

³⁶ BAKOS i. m. 102.

³⁷ 2010/13/EU irányelv a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról HL L 95, 2010.4.15.

médiafogyasztás, így a televízió esetében a szolgáltatás jellege mindenképpen szükségessé teszi a beavatkozást. Az interneten fellelhető tartalmak megtekintése előtt szinte mindig lehet következtetni a tartalom jellegére, tehát a felhasználó tudatos döntésén alapul a választás, ebben az esetben *előredől*, aktív a felhasználó. A hagyományos média és az internet tartalma nyilvánvalóan nem kezelhető egységesen, a televízió esetében szigorúbb szabályozás szükséges.³⁸ Az állami, vagy közösségi szintű korlátozó beavatkozások magukban hordozzák az értékválasztás lehetőségét, végső soron a cenzúrát; bizonyos tartalmakhoz, információkhoz való hozzáférés korlátozását, nagyfokú ellenőrzését. Az irányelv ezért szigorúan leszögezi, hogy a tagállamok által, a lekérhető tartalmak szűrésére alkalmazott eszközök (személyes PIN-kódok, szűrők, jelölések), a szabad véleménynyilvánítás jogát tiszteletben tartva, csakis a kiskorúak érdekében kerülhetnek alkalmazásra.

Ennek fényében elmondható, hogy a szabályozás kétszeresen is fokozatos szabályozást valósít meg (*double graduation*). Ez abban mutatkozik meg, hogy egyrészt a tartalommal okozható kár/sérülés mértéke szerint differenciál, másrészt különböző szabályok vonatkoznak a lineáris és a lekérhető szolgáltatásokra. A két változó együttesen befolyásolja a védelem módszerét/szintjét, illetve a szabályzás szigorúságát/részletességét.³⁹

A szabályozás rendszerét az alábbi táblázat szemlélteti:

---

³⁸ BAYER Judit: *A háló szabadsága. Az internet tartalmának szabályozási problémái a véleménynyilvánítás szabadsága tükrében*. Phd értekezés. Budapest, ELTE-ÁJK, 2004. 17.

³⁹ NYAKAS (2014) i. m. 128.

	<i>Lineáris</i> audiovizuális médiaszolgáltatás	<i>Lekérhető</i> audiovizuális médiaszolgáltatás
Tartalmak, melyek súlyosan károsíthatják a kiskorúak fejlődését...	<i>nem jelenhetnek meg</i> a lineáris médiaszolgáltatásokban (teljes tilalom) (27. cikk (1) bekezdés)	oly módon jelenhetnek, hogy rendes körülmények között ne hallhassák/láthassák kiskorúak (12. cikk)
Tartalmak, melyek valószínűleg károsak a kiskorúak fejlődésére...	a közvetítés idejének megválasztásával, vagy más technikai eszközzel biztosítva, hogy a közzétételét rendes körülmények között kiskorúak ne hallhassák/láthassák (27. cikk (2) (3) bekezdés)	<i>Nincs előírás</i>

1. számú táblázat: Az AVMS irányelv kiskorúakra vonatkozó előírásai⁴⁰

A direktíva továbbra sem határozza meg a jogellenes és a káros tartalmak jellemzőit, a besorolás az államok értékrendjétől, erkölcsi és kulturális felfogásától függ. A tagállamok közötti történelmi és kulturális eltérések nem teszik lehetővé a közös definiálást, példalozó jelleggel jelenleg is a pornográfiát és az indokolatlan erőszakot említi az irányelv, mint jogellenes tartalmat.

Az irányelv egyik újdonsága, hogy kibővült a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások esetében lehetséges, felfüggesztési eljárással. Az intézkedésnek a kiskorúak védelme érdekében kell indulnia, és egy olyan lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatás ellen kell irányulnia, amely az említett célt sérti vagy komolyan és súlyosan veszélyezteti. A korlátozás feltétele, hogy az elért céllal arányosnak kell lennie. Az intézkedés meghozatala előtt a

⁴⁰ AVMSD – Protection of minors
http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/protection/index_en.htm

tagállam fel kell, hogy kérje azt a tagállamot, amelynek joghatósága alá a szolgáltató tartozik, hogy intézkedjen, és ha a tagállam ezt nem tette meg, vagy az intézkedések nem voltak megfelelőek, közölni kell a Bizottsággal és azzal a tagállammal, amelynek joghatósága alá a szolgáltató tartozik, hogy ilyen intézkedéseket szándékozik tenni. Ezen értesítési kötelezettség alól a tagállamok sürgős esetekben térhetnek csak el, de ebben az esetben a tagállamnak az intézkedésekről a lehető legrövidebb időn belül értesítenie kell a Bizottságot és azon tagállamot, amelynek joghatósága alá a szolgáltató tartozik, megjelölve azokat az okokat, amelyek miatt a tagállam az esetet sürgősnek tekinti. Ezt követően a Bizottság a lehető legrövidebb időn belül megvizsgálja, hogy a közölt intézkedések összeegyeztethetőek-e az uniós joggal. Ha arra a következtetésre jut, hogy az intézkedések összeegyeztethetetlenek az uniós joggal, a Bizottság felkéri a tagállamot, hogy tartózkodjon a tervezett intézkedésektől vagy sürgősen szüntesse meg a kérdéses intézkedéseket.⁴¹ Látható, hogy az irányelv felfüggesztésre vonatkozó szabályai igen összetettek, így a médiaszolgáltatás ezen eljárás alapján alapuló korlátozása kivételes körülmények esetén fog csak megtörténni.⁴²

5. Nem kötelező jogforrások, programok

A korábbi, valamint a hatályos irányelv kiskorúakat védő szabályainak nemzeti jogba történő implementálására és azok érvényesítésére meglehetősen változatos módokon került sor a tagállamokban. A különböző kulturális és történelmi hagyományok gátját jelentik az összehangolt, hatékony védelem megvalósításának, ezért az Unió a *soft law* területén ajánlásokkal, közösségi szintű programokkal, cselekvési tervekkel, valamint folyamatos revízióval segíti a védelem magasabb szintjének megvalósulását.

5.1 Ajánlások – összehangolt, komplex védelem sürgetése

Az Európai Bizottság, először az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ipar versenyképességének javításáról szóló 98/560/EK tanácsi ajánlásban⁴³ foglalkozott az online gyermekvédelemmel. Többek között olyan helyes magatartási szabályok (kódexek) kidolgozását tűzte célul az internetszolgáltatók számára, amelyek könnyen alkalmazhatók a

---

⁴¹ BAKOS i. m. 103-104.

⁴² Stephen RIDGWAY: The Audiovisual Media Services Directive: What does it Mean, is it Necessary and What are the Challenges to its implementation? In Sweet & Maxwell: Computer and Telecommunications Law Review. issue 4. 2008. 110.

⁴³ 98/560/EC recommendation on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity Official Journal L 270 of 7.10.1998

kiskorúak érdekében is.⁴⁴ Ezen kívül, az ajánlás célja támpontok szolgáltatása volt a kiskorúak, és a közerkölcs védelme érdekében hozandó önszabályozás kialakításához.⁴⁵

A következő ajánlás előkészítése 2004-ben kezdődött meg, mikor a Bizottság az új technikai kihívások által generált problémákra kereste a választ.⁴⁶ Végül az 1998-as hatályban maradó ajánlás mellett, egy arra épülő, de tágabb tárgyi hatállyal rendelkező ajánlást sikerült elfogadni,⁴⁷ mely kibővült témakörei között megtalálható a médiaismeret bővítésének célja, a szabályozó szervek (ön- és társszabályozók) közötti tapasztalat és információcsere, valamint a diszkrimináció elleni, minden médiumra kiterjedő fellépés.

Az ajánlás céljai között szerepel a tagállamok, az ipar és az érintett felek közötti együttműködés elősegítése és fejlesztése. Tényleges cselekvésre szólít fel az interneten található tartalmak hatékonyabb szűrése illetve besorolása érdekében, így többek között célja az internetes szolgáltatókra vonatkozó minőségi jelzés (*quality label*) elfogadása, amely tájékoztatja a felhasználót, hogy a szolgáltató alkalmaz-e magatartási kódexet. Ezen kívül szorgalmazza megfelelő eszközök létrehozását jogellenes vagy gyanús online tevékenységek bejelentésére (*hotline*), a honlapok tartalmi minősítését, és szűrőprogramok széleskörű biztosítását.⁴⁸ Továbbá az ajánlás ösztönzi az együttműködést a tagállamok ön- és társszabályozó szervei között, és a bevált tapasztalatok, gyakorlatok cseréjét, mindezt annak ellenére, hogy a tartalmak minősítése illetve klasszifikációja nemzeti szinten történik a kulturális és társadalmi eltérések miatt.⁴⁹ Elmondható, hogy az ajánlás célja a többszintű védelem megvalósítása, kezdve a médiatudatosság fejlesztésével, és a technikai eszközök biztosításával, egészen a nemzetközi együttműködés elősegítéséig.

---

⁴⁴ HAZAY István: *A hozzáférés korlátozására alkalmas megoldások a televíziós műsorszolgáltatásokban a kiskorúak egészséges fejlődésének védelmében*. Budapest, Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet, AKTI füzetek, 44. szám, 2010. 17.

⁴⁵ The 1998 and 2006 Protection of Minors and Human Dignity Recommendations
http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/minors/rec/archive/index_en.htm

⁴⁶ Uo.

⁴⁷ 2006/952/EC recommendation on the protection of minors and human dignity and on the right of reply in relation to the competitiveness of the European audiovisual and on-line information services industry [Official Journal of the European Union L 378/72 27.12.2006]

⁴⁸ KÓCZIÁN i. m. 122.

⁴⁹ BAKOS i. m. 116-117.

5.2 Az Európai Unió további eszközei és programjai

Az Unió számos más dokumentuma foglalkozik a kiskorúak káros médiatartalmakkal szemben megvalósuló védelmével, illetve a védelem kialakításának eszközeivel. A dokumentumokban legtöbbször az ön- és együttszabályozás fontossága, valamint a médiaműveltség mélyítése kerül főszerpbe, mint a rugalmas és hatékony védelem kialakításának legfontosabb eszközei. Ezen kívül az Unió számos célkitűzést, programot fogalmazott meg a kiskorúak érdekében, melyek támpontot adnak a tagállamoknak saját szabályozásuk kialakításában, a helyes hangsúlyok megtalálásában. A most bemutatott eszközök és célok fontossága abban rejlik, hogy a későbbiekben ismertetett technikai eszközöknek sokszor jogi alapot adnak, ezen programok, keretek között valósulnak meg.

5.2.1 Ön- és együttszabályozás

Az Unió jogi dokumentumaiban, az utóbbi évek során egyre nagyobb hangsúlyt kapott az ön- és társszabályozás kialakítása és fejlesztése.⁵⁰ Ennek oka, hogy az állami szabályozás nem mindig tud lépést tartani a technikai fejlődéssel, a piac és a társadalom igényeivel. E kihívásra megoldásul szolgálhat, ha az állam visszafogja saját jogalkotó szerepét, és teret enged az ön- és társszabályozásnak.⁵¹

A) Az AVMS irányelv szerint az önszabályozás „önkéntes kezdeményezési típus, amely lehetővé teszi, a gazdasági szereplők, a szociális partnerek, a nem kormányzati szervezetek vagy a szövetségek számára, hogy saját maguk számára fogadjanak el közös iránymutatásokat.”⁵² Tehát az önszabályozás (*self-regulation*) nem más, mint az egyes ágazatok alulról építkező szervezetekbe tömörülése, önálló tevékenysége, amely során magatartási, etikai kódexeket alkotnak, és maguk számára ezek szabályait tartják követendő normának.⁵³ Az önszabályozás ezáltal hatékonyabb, mivel a szabályok ott születnek, ahol a leginkább ismerik a területet, rugalmasabb, mert kiküszöböli a jogalkotási hosszadalmas és nehézkes folyamatát, továbbá feltételezhető, hogy nagyobb valószínűséggel tartják be a

---

⁵⁰ Eva LIEVENS, Jos DUMORTIER, Patrick S. RYAN: The Co-Protection of Minors in New Media: A European Approach to Co-Regulation, UC Davis Journal of Juvenile Law & Policy 10:2006:1, 98-99; Carmen PALZER: European Provisions for the Establishment of Coregulation Frameworks. Media Law & Policy 13:2003-2004:7, 7-8.

⁵¹ CSINK Lóránt – MAYER Annamária: *Variációk a szabályozásra. Önszabályozás, társszabályozás és szabályozó hatóság a médiajogban.* Médiatudományi Intézet, Budapest, 2012. 35., Madeleine DE COCK BUNING: Towards a Future-Proof Framework for the Protection of Minors in European Audiovisual Media, Utrecht Law Review 10:2014:5, 10-13.

⁵² AVMS irányelv 44. preambulumbékezdés

⁵³ BAYER Judit: *Az Internet tartalomszabályozása: önszabályozás vs. állami szabályozás.* 2002. 1.

szervezetek a saját maguk által hozott szabályokat. Hátránya viszont, hogy nem áll mögötte az állam kikényszerítő ereje, így ha a szereplőknek több erőfeszítést igényel betartani saját regulációjukat, csak egy látszat intézkedés marad a 'szabályozás'.⁵⁴

B) „A társszabályozás minimális formájában jogi kapcsolatot teremt az önszabályozás és a nemzeti jogalkotó között a tagállamok jogi hagyományaival összhangban.”⁵⁵ Az együttszabályozás (*co-regulation*), jellege szerint az önszabályozó, és az állami szint között helyezkedik el. Lényege, hogy az állami regulációt kiegészítve, azt segítve fejt ki hatását. A piaci szereplők a hozzájuk delegált hatáskörökben járhatnak el, hozhatnak szabályokat, folytathatnak ellenőrzést, vagy más tevékenységet. A társszabályozás előnye ugyancsak a rugalmasság, de az önszabályozáshoz képest abban több, hogy állami kikényszeríthetőség áll mögötte.

A kiskorúak védelmének széles eszköztára valósulhat meg ön- és társszabályozás keretében a klasszifikációtól kezdve, a jelzésrendszerek és segélyvonalak működtetésén át, a szűrőprogramok fejlesztéséig. „Az Unió az önkontroll-rendszerekkel szemben megköveteli, hogy azok kidolgozásában, végrehajtásában és értékelésében az ágazattal közvetve vagy közvetlenül kapcsolatban álló minden érintett korlátozás nélkül részt vehessen. (...) Az önszabályozó-rendszerben meg kell jeleníteni a felhasználók érdekeit is, mert csak így biztosítható a szabályok széleskörű elfogadottsága; az állammal és a szolgáltatókkal szembeni érdekérvényesítés eszközei a globálisan szerveződő civil szervezetek lehetnek.”⁵⁶

A tagállamokban széles palettán mozognak az ön- és társszabályozó szervek feladat és hatáskörei, kiterjedhetnek minden médiaszolgáltatásra, vagy csak azok bizonyos fajtáira.⁵⁷ Például a holland NICAM (*Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media*) és a német FSF (*Freiwillige Selbstkontrolle Fernsehen*) meglehetősen széles jogkörrel rendelkeznek, sőt vagyoni jellegű szankciók kiszabására is fel vannak hatalmazva, pedig többnyire a tagállamok saját médiahatóságaiknak tartják fenn ezt a szerepet. Ezzel szemben az ír ODAS (*On-Demand Audiovisual Services Group*) csak a lekérhető médiaszolgáltatások felügyeletére terjed ki jogköre, valamint a káros tartalmakra érkezett panaszok kezelését nem

---

⁵⁴ CSINK – MAYER i. m. 40-42.

⁵⁵ AVMS irányelv 44. preambulumban bekezdés

⁵⁶ POLYÁK Gábor: Biztonság az interneten - A jogellenes és ártalmas tartalmak visszaszorításának eszközei az Európai Unióban, *Médiakutató*, 4. szám, 2001. ősz

http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_03_osz/05_biztonsag_az_interneten

⁵⁷ NYAKAS (2014) i. m. 144; LIEVENS, DUMORTIER, S. RYAN i.m. 123-128.

ez a szerv végzi.⁵⁸ Ezen kívül Olaszországban, az Egyesült Királyságban, Spanyolországban, és számos más államban létezik hasonló szerv, vagy szervek, így mára elmondható, hogy a tagállamok több mint felében található valamilyen, a médiaszolgáltatók által ön- és társszabályozás keretében működtetett szerv.⁵⁹

5.2.2 A médiatudatosság

„A médiaműveltségen a médiához való hozzáférésre, a média és a médiatartalmak különböző aspektusainak megértésére és kritikus szemmel való vizsgálatára, valamint a különféle kontextusokban megvalósuló kommunikációra való képességet értjük.”⁶⁰ A médiatudatosság tehát szorosan kapcsolódik a kiskorúak védelméhez, elősegíti a médiahasználatot, a közérdekű információkhoz való hozzáférést, illetőleg a véleménynyilvánítási szabadságot.⁶¹ A többszintű védelem kialakításához elengedhetetlen a felhasználók ismereteinek bővítése, a gyermekek, valamint szüleik bevonása a káros tartalmak elleni küzdelembe. Gyakran okoz problémát, hogy a felnőtt korosztály nem ismeri, vagy nem tudja megfelelően használni az internetet és az új digitális eszközöket, így a szülő nem tudja, pontosan mitől, és hogyan kellene megvédenie gyermekét.⁶² Fontos, hogy a szülőknél megfelelő hangsúlyt kapjanak a média lehetséges káros hatásai, valamint, hogy megfelelő technikai ismeretekkel rendelkezzenek a tartalmak szűrésével kapcsolatban.

A médiaműveltség előmozdításának célja az internet elterjedésével kapott egyre nagyobb hangsúlyt, fontossága az utóbbi évtizedben jelent meg az uniós jogi dokumentumokban. A 2006/952/EK ajánlás a megfelelő médiaismeret kialakítását, és a médiaoktatást tartja a kiskorúak számára az egyik legfontosabb eszköznek az audiovizuális és online információ szolgáltatások felelős használatához. Ezen kívül a szülők, tanárok és nevelők szerepe emelhető ki, mint az új szolgáltatások kiskorúak részére történő bemutatásának, valamint biztonságosabbá tételének felelősei.⁶³ Az ajánlás második melléklete példákat tartalmaz a tagállamok lehetséges médiaismereteket mélyítő cselekvéseire, többek között a tanárok és nevelők további képzése az internet esetleges kockázatainak tudatosítása érdekében; külön

---

⁵⁸ KÓCZIÁN i. m. 54-55.

⁵⁹ Uo. 55.

⁶⁰ 2009/625/EK irányelv egy versenyképesebb audiovizuális és tartalomipar, továbbá egy befogadó tudásalapú társadalom érdekében a digitális környezethez igazodó médiaműveltségről L 227/9 2009.8.29.

⁶¹ SIMON Éva: A lekérhető médiaszolgáltatások szabályozása. Budapest, Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet, AKTI füzetek, 33. szám, 2008.21.

⁶² Tanya BYRON: *Safer Children in a Digital World. The Report of the Byron Review* 2008. 109.

⁶³ 2006/952/EC recommendation I. 2. a)

internetképzés gyermekek számára egészen fiatalkortól - szülők számára látogatható órákkal; az iskolai tantervbe integrált médiaoktatás, valamint az állampolgárokat célzó nemzeti kampányok szervezése.⁶⁴ A digitális környezethez igazodó médiaműveltségről szóló 2009/625/EK ajánlás az iskolai, és a formális oktatás keretein kívüli kezdeményezéseket is támogatja, bár tagállami hatáskörben marad annak eldöntése, hogy milyen szinten jelenik meg a médiaműveltség az egyes tantervekben.⁶⁵

Az AVMS irányelv meghatározása szerint „A „médiatudatosság” olyan készségeket, ismereteket és értelmezési képességeket jelent, amelyek alapján a fogyasztók hatékonyan és biztonságosan tudják használni a médiát. A médiatudatossággal rendelkező emberek tájékozottan tudnak választani, megértik a tartalom és a szolgáltatás jellegét, hasznosítani tudják az új kommunikációs technológiák által nyújtott lehetőségek teljes körét, és jobban meg tudják védeni magukat és családjukat a káros vagy sértő anyagoktól. Ezért a médiatudatosság fejlesztését a társadalom valamennyi szegmensében elő kell mozdítani, és a haladást szorosan figyelemmel kell kísérni.”⁶⁶ Az irányelv megerősíti a 2006-os ajánlás II. mellékletében felsorolt intézkedéseket, valamint a Tanács felé jelentéstételi kötelezettséget ír elő a Bizottság számára, a médiatudatosság tagállamokban elért szintjéről. A médiaismeretek bővítésére továbbra sincs kötelező európai jogi aktus, az Unió csupán a *soft law* keretén belül, a tagállamok diszkrecionális jogára bízva, milyen formában és módon valósul meg a kiskorúak védelme a médiatudatosság mélyítésének eszközével.⁶⁷

---

⁶⁴ Hazánkban a médiaértés, médiaműveltség problémáját az Alapjogok Biztosa is vizsgálta. „Az ombudsman szerint kevés az iskolákban a szakképzett médiatanár, a Nemzeti Alaptantervben a médiaértés nem önálló tantárgy, a meghatározott óraszám és szakmai tartalom inkább ajánlás, valamint hiányzik belőle az online bántalmazás és az internet veszélyei kezelésének módja. (...) Székely László hivatalból indított vizsgálatában áttekintette, hogy – kötelező óraszám növekedés nélkül – milyen módon lehetne felkészíteni a tanulókat a felelős média- és internethasználatra, megvédeni őket a káros tartalmaktól. Az ombudsman átfogó jelentésében kiemelte, hogy gyermekeink csak akkor tudják megérteni az őket körülvevő digitális világot, ha képesek értően, kritikusan megítélni a hallott és látott információkat, vagyis az elektronikus médiára, az internetre és az információtechnológiai eszközök mindennapi használatára épülő világunkban nem lehet eléggé hangsúlyozni a médiaértés-oktatás jelentőségét. 2013 óta a Nemzeti Alaptantervben (NAT) a vizuális kultúra tantárgyba beépülve elméletben valamennyi korosztály számára megjelennek a médiaműveltség ismeretei.” <http://www.ajbh.hu/-/a-szandek-latszik-az-eredmeny-kevesbe-az-ombudsman-vizsgalata-a-hazai-mediaertes-oktatas-helyzeterol-az-iskolakban> Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-479/2016. számú ügyben.

⁶⁵ Uo. 18. preambulumban bekezdés 3. pont. A médiatudatosságnak és fejlesztésének számos ajánlást szentelt az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága is, ezek közül több is kifejezetten a kiskorúak médiatudatosságával foglalkozik. Összefoglalóan ld.: Tarlach MCGONAGLE: Media Literacy: No Longer the Shrinking Violet of European Audiovisual Media Regulation? Media Law and Policy 20:2013:2, 202-204.

⁶⁶ AVMS irányelv 47. preambulumban bekezdés

⁶⁷ BAKOS i. m. 100.

5.2.3 Biztonságosabb Internet Program – Gyerekbarát Internet Stratégia

„Az Európai Parlament és a Tanács 1999-ben fogadta el a Biztonságosabb Internet (*Safer Internet*) cselekvési tervről szóló 276/1999/EK határozatot,⁶⁸ amelynek célja az interneten található tiltott és káros tartalmak elleni fellépés, valamint az internet és az új online technológiák biztonságosabb használatának elősegítése a kiskorúak számára.”⁶⁹ A Biztonságosabb Internet Program több alkalommal meghosszabbításra került, legutoljára 2008-ban, a 1351/2008/EK határozattal.⁷⁰

A program általános célja, hogy előmozdítsa az online technológiák biztonságosabb használatát, csökkentse a jogellenesen terjesztett online tartalmak mennyiségét, fellépjen a gyermekekkel szemben elkövetett szexuális visszaélések online formái ellen (például: *grooming* – szexuális visszaélés szándékával történő megkörményezés),⁷¹ felhívja a társadalom figyelmét az internet kockázataira, valamint a bevált gyakorlatok alapján pedagógiai eszközöket dolgozzon ki.

A program négy általános cselekvési irányvonalon valósul meg. Az első a társadalmi tudatosság biztosítása, mely elsősorban a gyermekeknek, szülőknek és a tanároknak kíván az online technológiák használatával összefüggő lehetőségekről, veszélyekről, valamint a megelőzési módszerekről tájékoztatást adni. A következő irányvonal a jogellenes online tartalmak, és a káros magatartás elleni küzdelmet tartalmazza. Ennek eszközei között található a káros tartalmak bejelentésére szolgáló pontok és segélyvonalak létrehozása, ezekről való tájékoztatás; az online szexuális visszaélés, és az internetes zaklatás felkutatása; a káros és jogellenes tartalmak kezelésére, szűrésére alkalmas technikai megoldások ösztönzése, a felhasználók tájékoztatása ezek használati módjáról. A harmadik, az online környezet biztonságosabbá tételének előmozdítását célzó irány komplex, többszintű együttműködést kíván meg. A Program ösztönzi az érdekeltek ön- és együtt-szabályozásának előmozdítását új, a gyermekek biztonságára is tekintettel lévő technológiák és szolgáltatások kidolgozásával,

---

⁶⁸ 276/1999/EC on adopting a multiannual Community action plan on promoting safer use of the Internet by combating illegal and harmful content on global networks L 33/1 6.2.1999.

⁶⁹ KÓCZIÁN i. m. 44.

⁷⁰ 1351/2008/EK határozat az internetet és egyéb kommunikációs technológiákat használó gyermekek védelmére irányuló többéves közösségi program létrehozásáról L 348/118 2008.12.24.

⁷¹ A gyermekek szexuális kizsákmányolása és gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló 2004/68/IB kerethatározat felváltására benyújtott jogalkotási javaslatban az Európai Parlament már kifejezetten kitér a grooming jelenségére és felhívja a tagállamokat arra, hogy büntetőjogukat fejlesszék a „gyermekekkel való élethelyzetben, szexuális céllal történő kapcsolatfelvétel büntetendővé tétele” érdekében. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52011AP0468> ld. még: Alan S. REID: Online protection of the child within Europe. *International Review of Law, Computers & Technolog* 23:2009:3, 220-228

lépéseket vár a szolgáltatóktól a tartalmak besorolása tekintetében, valamint a gyermekek bevonását szorgalmazza a biztonságos online környezet létrehozásában. Ezen kívül a Program egy tudásbázis létrehozását tűzi ki célul, mely az online környezet meglévő és újonnan megjelenő, gyermekek általi felhasználásával, és annak kockázataival, következményeivel kapcsolatos ismereteket tartalmazza majd.⁷²

A Biztonságosabb Internet Program keretén belül kerül finanszírozásra többek között az EU Kids Online, valamint az INSAFE projekt is. Az EU Kids Online egy nemzetközi kutató hálózat, mely az internetben rejlő előnyöket, veszélyeket valamint az online biztonság kérdését vizsgálja a kiskorúak szempontjából, időszakos felméréseivel hozzájárul az európai tudásbázis bővüléséhez.⁷³ Az INSAFE projekt keretében tudatosságnövelő központok hálózata⁷⁴ létesült, mely minden év február 9. napján megrendezi a Biztonságosabb internet napot, világszerte több mint 100 ország részvételével. Ezen a napon konferenciák, iskolák bevonásával tartott programok, és egyéb figyelemfelkeltő tevékenységek szorgalmazzák a kiskorúak védelmének megvalósulását a médiában.⁷⁵

A Bizottság 2012-ben terjesztette elő az Európai Parlament, a Tanács, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság részére A gyermekbarát internet európai stratégiájáról szóló dokumentumot.⁷⁶ A stratégia újfajta megközelítést dolgozott ki, hogy átfogó módon, a médiapiac minden szegmensére kiterjedő cselekvési tervvel biztosítsa a gyermekek védelmét, illetve növelje jártasságukat a digitális világban. A dokumentum a Biztonságosabb Internet Programhoz hasonlóan négy pontban rögzíti a kiskorúak érdekében szükséges intézkedéseket. Minden célkitűzések után külön, a Bizottság, az ágazat és a tagállamok számára teljesítendő feladatlistát tartalmaz a dokumentum, ösztönözve a többszintű védelem megvalósítását. A stratégia cselekvései a gyermekeknek szóló minőségi online tartalmak fejlesztése, a tudatosságnövelés fokozása, a biztonságos online környezet megteremtése, valamint a gyermekek szexuális zaklatása és kizsákmányolása elleni fő pillérek köré épül. A dokumentum többek között támogatja az ön- és társszabályozás keretében megvalósuló jogi megoldásokat, a piaci szereplők általi magatartási kódexet bevezetését, valamint a gyermekek védelme érdekében alkalmazott eszközök kutatására és fejlesztésére irányuló tevékenységet.

---

⁷² 1351/2008/EK határozat, II. melléklet

⁷³ <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/Home.aspx>

⁷⁴ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/safer-internet-centres>

⁷⁵ <https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/practice/awareness/detail?articleId=466928>

⁷⁶ A Bizottság Közleménye az Európai Parlament, a Tanács, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak A gyermekbarát internet európai stratégiája Brüsszel, 2012.5.2. COM(2012) 196 final

A stratégia legfőbb újítása, hogy együttes, összehangolt cselekvésre ösztönzi a különböző szinteken elhelyezkedő szereplőket, miközben nem téveszti szem elől a tagállamok kulturális különbségeit, és az ágazat piaci érdekeit.

6. A védelem megvalósulása a lekérhető szolgáltatásokban

A lekérhető szolgáltatásokban megvalósuló védelem sok szempontból ütközik nehézségekbe. Egyfelől az internet technikai jellegzetességei, másfelől jogpolitikai ellentétek okoznak jelentős problémát. Véleményem szerint a tagállamok közötti kulturális különbségek is gátló tényező, mely főleg a tartalmak tagállamonként eltérő besorolásánál jelentkezik.⁷⁷ Éppen ezért elengedhetetlen a közösségi szintű fellépés, és már vannak is olyan előremutató megoldások, amelyek képesek hatékony védelmet biztosítani a kiskorúak számára.

6.1 Az védelmet gátló tényezők

A technikai akadályok miatt a káros tartalmak szűrését megvalósító eszközök és eljárások nem alkalmazhatóak egyáltalán, vagy ugyan úgy, mint a lineáris szolgáltatásoknál (vízválasztó, klasszifikáció, vizuális jelzések)⁷⁸; a tartalmakhoz való hozzáférési mód, a lekérhető jelleg pedig a szabályozást kérdőjelezi meg önmagában sokaknál. Bizonyos, lineáris szolgáltatásnál bevált eszközök használata technikailag nem lehetséges, más eszközök, vagy eljárások alkalmazása pedig tilalmazott a véleménynyilvánítási szabadság védelme miatt. Ez a probléma egyelőre megoldhatatlannak tűnik: a lakosság egy része szabályozásért kiált, mire a kormány jogszabályt alkot, amelyről azonban előre tudható, hogy aránytalanul korlátozza a véleménynyilvánítás szabadságát, ráadásul hatástalan marad, ezért a lakosság másik része

---

⁷⁷ A Bizottság 2003-ban – az *Olsberg SPI* tanácsadó szervezetet felkérve – tanulmányt készített a tagállamok besorolási gyakorlatáról. Az *Olsberg-study*-ként jegyzett vizsgálat több európai ország klasszifikációs gyakorlatával foglalkozott és ennek eredményeként igen elgondolkodtató megállapításokat tett a nemzeti eltérések vonatkozásában. A vizsgált filmek 78 százalékánál a korhatár szempontjából megállapított eltérés több mint hat év volt, 23 százalékuknál pedig e differencia egészen a legalsó határtól (korhatár nélküli) a legfelső határig terjedt (16/18 év). Végül a különböző képi hordozók tekintetében a filmek 42 százalékánál tért el a klasszifikáció. Mindez egy példával illusztrálva azt jelenti, hogy Az amerikai pite című film Finnországban, a moziban 11 éves korhatárral került műsorra, a videó változat minden korosztálynak ajánlott volt, a DVD pedig csak 15 éven felülieknek. Az országok összehasonlításában a korhatári kategóriák 11 éves kortól egészen 18 éves korig (Írország, Spanyolország) terjedtek. Franciaországban ellenben a film korhatár nélkül megtekinthető volt. A felmérés eredménye az internetes tartalmak besorolásával kapcsolatosan is áruklodó. *Empirical Study on the Practice of the Rating of Films Distributed in Cinemas Television DVD and Videocassettes in the EU and EEA Member States Prepared on behalf of the European Commission. Olsberg SPI and KEA European Affairs in association with KPMG, Final Report, May 2003*

⁷⁸ Bővebben: KÓCZIÁN i.m. 20-30. illetve SZILÁDY Szilvia: *Audiovizuális gyermek- és ifjúságvédelem az Európai Unió tagországaiban, módszerek a kiskorúak számára ártalmas televíziós műsorszámok hozzáféréseinek korlátozására.* Országos Rádió és Televízió Testület Irodája, Budapest, 2001.

heves tiltakozását fejezi ki. Ezen okok miatt, a káros tartalmak ügye akár az internet jogi szabályozás ‘állatorvosi lovának’ is nevezhető.⁷⁹

A lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatás a lineárisal szemben nem ismer sem teret, sem időt, az „adásidő” folyamatos, államhatárok nem léteznek. Bármely szabályozás csak akkor hatékony, ha az interneten fellelhető összes tartalomra vonatkozik, beleértve a másik országból feltöltött tartalmakat is, ugyanis hozzáférés szempontjából nincs különbség külföldi és belföldi tartalom között. Ez azt jelenti, hogy a szabályozás nem csak a belföldi, hanem a külföldi felhasználókra is vonatkozna. Nyilvánvalóan az Unió szabályozás tud szupranacionális szinten hatást kiváltani, viszont a kulturális különbségek gátló hatásai ezen a területen fokozottan érvényesülnek. Ez olyannyira igaz, hogy az AVMS irányelv internetre vonatkozó szabályai csak az egyértelműen káros tartalmak korlátozására ír elő kötelezettséget, a feltehetően káros tartalmak nem esnek korlátozás alá.⁸⁰ Habár a szabályozás egy fokkal enyhébb előírásokat tartalmaz a lekérhető audiovizuális szolgáltatásokra, mint a lineárisra, célja továbbra is az, hogy megvédje a gyermekeket a káros tartalmaktól.

6.2 A védelem eszközei

A fenti megállapítások kapcsán az az álláspontja alakult ki sokaknak, hogy mivel az internet egy nehezen megragadható, definiálható hálózat/médium, így az azon folytatott tevékenységek megragadhatósága és szabályozása is nehézségekbe ütközik, ezért nem is feltétlenül kell azt ‘erőltetni’.⁸¹ Ennek ellenére bizonyos eszközök egymás mellett történő használatával megfelelő védelem biztosítható, valamint az eszközök szülői felügyelet melletti alkalmazásával, a médiatudatosság mélyítésével az akadályok leküzdhetők. Önmagukban a technikai nehézségek soha nem vezethetnek a cél teljes feladásához.

6.2.1 Besorolás, és az arra épülő szűrők

A védelem első, és egyben legfontosabb eszköze a klasszifikáció (*classification, rating*), mely bizonyos kritériumok alapján osztályozza a tartalmakat a kiskorúak szellemi, fizikai és erkölcsi fejlődésének megóvása érdekében. Ezt az eszközt először mozifilmeknél alkalmazták, de mára már az online tartalmak besorolására is használják. A minősítésnek két

---

⁷⁹ BAYER (2004) i. m. 19.

⁸⁰ 2010/13/EU irányelv 12. cikk

⁸¹ NYAKAS Levente: *Az audiovizuális szabályozás megáll az internetnél?* 2015. 08. 05. MTMI blog http://mtmi.hu/cikk/770/Az_audiovizualis_szabalyozas_megall_az_internetnel

fajtáját különböztethetjük meg, melyek alkalmazhatók külön-külön, illetve egymás mellett is.⁸²

A) Leíró címkézés (*descriptive labelling*), amely a tartalomra vonatkozó a lehető legobjektívabb tájékoztatást hordozza. A minősítés nem értékeli az adott fejlettségi szinten álló kiskorú számára az alkalmasságot, ezt a szülőre bízva, nagyobb döntési lehetőséget, és felelősséget adva neki. Ez a megoldás pusztán tájékoztatást ad az adott tartalom/műsor tartalmi elemeiről, elősegítve a felhasználó döntését.⁸³ A műsorszámok besorolása az alábbi tartalmi jellemzők alapján történik: erőszak, szexualitás, trágár beszéd, félelem, drog- és alkoholfogyasztás, hátrányos megkülönböztetés. A szülők ezen információk birtokában, a gyermekük fejlettségi szintjének megfelelően, saját értékrendjükkel és világnézetükkel összhangban eldönthetik, hogy lehetővé teszik-e az adott tartalom megtekintését gyermeküknek.⁸⁴

B) Értékelésen alapuló címkézés (*evaluation of content*), más néven kor/érettség alapján történő besorolás, mely a műsorszám megtekintéséhez ajánlott alsó korhatárt határozza meg, megfelelő korhatár-kategóriába történő besorolás által. A módszer a műsor/szolgáltatás tartalmi elemeit figyelembe véve, a leíró címkézésen túllépve, az elemeket értékelve megállapítja, hogy a műsorszám mely korosztálynak ajánlott vagy sem, mely korhatár felett alkalmas a kiskorúak számára. Az ilyen minősítés nem tartalmazza az értékelés okát, és csak egy adott kultúrában érvényes megítélést tükröz, tehát univerzális használatra alkalmatlan, és nem tesz lehetővé egyéni szemléleten alapuló szülői értékelést sem.⁸⁵

Az internetes tartalomszűrés vonatkozásában a leíró címkézés hasznosabb, az univerzális használhatósága miatt. Erre jó példaként megemlíthető Hollandia, ahol a kiskorúak számára ártalmas tartalmakat azok megjelenési formájától függetlenül egységesen, úgynevezett horizontális minősítési rendszer alkalmazásával korlátozzák. 2001-ben hozta létre Hollandia a *Kijkwijzer* elnevezésű minősítési rendszert, amely – az értékelő és a leíró jellegű minősítést egyaránt alkalmazva – egységes kategóriákat használva (erőszak, szex, félelem,

---

⁸² KÓCZIÁN i. m. 21.

⁸³ BAKOS i. m. 106.

⁸⁴ KÓCZIÁN i. m. 21. Izgalmas kérdést vet fel a gyermek információs jogainak és a szülők nevelési szabadságának ütközése. Ross szerint bizonyos esetekben a kiskorúaknak méltányolható érdeke és alkotmányos joga lehet olyan információkat is megismerni, melyeket a szülő károsnak ítél. Catherine J. ROSS: An Emerging Right for Mature Minors to Receive Information. *Journal of Constitutional Law* 2:1999-2000:1; 224-225, 247-250.

⁸⁵ HAZAY i. m. 24.

kábítószer/alkoholfogyasztás, trágár beszéd, diszkrimináció) látja el az audiovizuális műveket (televízió, mozi, DVD, mobiltartalomra kiterjedően).⁸⁶

A tartalmak címkézése legtöbb esetben egy előzetes szempontrendszer szerint a tartalomszolgáltatókra, vagy az internetes oldal létrehozójára van bízva. A tartalmak minősítését általában egy figyelmeztető oldal jelzi, amely egy korhatárra utaló piktogrammal, vagy a tartalom rövid leírásával tájékoztatja a felhasználót a lehívni kívánt tartalom jellegéről, így a felhasználó csak úgy léphet tovább, ha megerősíti lekérési szándékát. A klasszifikáció két formáját itt lehet külön-külön, illetve egymást kiegészítve alkalmazni. Viszont az értékelésen alapuló címkézés esetében a hatás kontraproduktív lehet, ezt tiltott gyümölcs effektusnak szokás nevezni. Egy televíziós tartalmak szűrése során elvégzett kísérlet szignifikáns összefüggést mutatott ki az életkori korlátozással ellátott tartalmak, és a gyermekek által leginkább preferált műsorok között. A két minősítési módszer együttes alkalmazásával a jelenség gyengébben jelentkezett, a csupán tartalmi leíró megoldás esetében viszont egyáltalán nem volt kimutatható ez a hatás. A kutatók ezt azzal magyarázták, hogy a gyermekek a korhatári ajánlásokat valószínűleg saját döntésük korlátozásaként értelmezték, a tartalmat leíró megoldást viszont olyan információként értékelték, amelyek alapján felelősen dönthetnek egy műsorszám megtekintéséről. Ennek fényében elmondható, hogy a címkézés csak akkor igazán hatékony, ha a gyermekek felügyeletét megfelelően ellátó szűrőprogram áll a szülők rendelkezésére.

Előfordulhat azonban, hogy a káros tartalmak szolgáltatói nem címkézik oldalaikat, tartalmaikat – és erre nem kevés példa van sajnos, mivel ezeknek a szolgáltatóknak (például a pornográf, vagy rasszista tartalmakat közlétezőknek) nem áll érdekükben a figyelmeztetés.⁸⁷ Ez a probléma a televíziós tartalomszolgáltatóknál is megjelenik, amelyre megoldásként szolgál a holland besorolási elv. Hollandiában az Audiovizuális Médiák Besorolási Intézetében (NICAM)⁸⁸ nem kötelező tagsággal rendelkezniük a szolgáltatóknak, viszont csak a tagsággal rendelkező szolgáltató közvetíthet feltehetően káros tartalmat. Ezen elv szerint, amelyik internetes tartalomszolgáltató nem hajlandó címkézési kötelezettségének eleget tenni, az csak ártalmatlan tartalmat tehetne közzé, vagy tartalmai automatikus blokkolásra

---

⁸⁶ KÓCZIÁN i. m. 22.

⁸⁷ KÓCZIÁN i. m. 41.

⁸⁸ A NICAM egy társszabályozás keretében működő szerv, tagjai közé tartoznak többek között a közszolgálati és a kereskedelmi műsorszolgáltatás képviselői, a mozik üzemeltetői, mobilszolgáltatók képviselői, a NICAM feladata a kiskorúak védelme érdekében szempontjából a tartalmak minősítése és besorolása is.

kerülnének. Ilyen típusú szűrést kínált a PICS (*Platform for Internet Content Selecton*) technológiája.

A PICS volt az egyik első tartalomszűrő szoftver, mely működésének alapja egy, a legnagyobb internetszolgáltatók által (AOL Time Warner, IBM, Yahoo, British Telecom, Microsoft MNS)⁸⁹ létrehozott besorolási rendszer, az ICRA (*Internet Content Rating Association*, ma *Family Online Safety Institute*) volt. A rendszerhez bármely tartalomszolgáltató önkéntesen csatlakozhatott, ha vállalta, hogy meghatározott szempontok szerint tematikailag csoportosítja az általa nyújtott tartalmakat.⁹⁰ Az ICRA célja volt, hogy a kiskorúak védelme érdekében a különböző internetes tartalmakat osztályozza, valamint címkékkal lássa el. Az ICRA a leíró minősítés kategóriáit használta, összesen 43 tartalmi elemet különböztetett meg, többek között a meztelenséget, szexuális jeleneteket, erőszakot és a durva nyelvezetet. A leíró minősítés eredménye számítógép által felismerhető kóddá alakult az ICRA segítségével, mely alapján a honlapok forráskódjába integrálva a PICS képes volt kiszűrni a káros tartalmakat. Ezek után a szűrést végző szülő beállításán múlt, hogy mely tartalmakat blokkolja a PICS, illetve, hogy az ICRA minősítéssel nem rendelkező honlapok blokkolásra kerüljenek-e.⁹¹

A megfelelő védelem kialakításához mindenképpen több szintű együttműködés szükséges. Az internetszolgáltatók ma már többnyire ingyenesen nyújtanak hasonló elven működő szűrőprogramokat⁹² a felhasználók számára, viszont azok használata nem tehető kötelezővé. Az állam által irányított szűrőrendszer alkotmányos jogokat sérthet, a túlzott mértékű tartalom kontroll bizonyos értékrend szerinti cenzúrához vezethet. A szülőknek mindenképpen hasznos kihasználniuk az ingyenes szűrés lehetőségét, hiszen az oldalak önkéntes címkézése önmagában kontra produktív hatású gyakran. Természetesen a szűrők sem működnek hibátlanul: sokszor kerül blokkolásra ártalmatlan oldal, és marad elérhető káros tartalom.⁹³

---

⁸⁹ POLYÁK i. m.

⁹⁰ SIPOS Anett: *A Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesületének értékelése a 2011. év során a kiskorúak védelméhez kapcsolódóan megtett intézkedésekről; a témához kapcsolódó 2012. évi intézkedési lehetőségek* 15.

⁹¹ HAZAY i. m. 34.

⁹² A legfontosabb hazai, és külföldi szűrőprogramokat lásd: <http://mte.hu/gyermekbarat-internet/internetes-szuroprogramok/>

⁹³ A szűrőprogramok azonban sokszor nem elég fejlettek ahhoz, hogy hatékonyan szűrjenek, így vagy túl- vagy alulszűrnek és ezzel vagy az információhoz való hozzáférés, vagy a kiskorúak megfelelő védelme sérül. Így például az amerikai iskolákban alkalmazott CyberPatrol szoftver a „sex” szó szűrésével Anne Sexton költőt és műveit és teljes mértékben kiszűri. Michael B. CASSIDY: *To Surf and Protect: The Children’s Internet Protection Act Polices Material Harmful to Minors and a Whole Lot More*, Michigan Telecommunications and Technology Law Review 11:2005 tavasza, 450-455.

Ilyen tipikus hibaként említhető, az ártalmas tartalmakra vonatkozó tudományos hivatkozások blokkolása, bár fejlettebb, úgynevezett intelligens szűrők már képesek ezt kiküszöbölni.⁹⁴ Az utóbbi időben mobiltelefonról történő tartalomlekérés meghatározóvá vált, de mára erre a platformra is megbízható szűrők érhetőek el.⁹⁵ A technikai fejlődéssel egyre nagyobb biztonságban használhatják az internetet a kiskorúak, ugyanakkor a szülők tevékenysége a lineáris szolgáltatásokhoz hasonlóan itt is megkerülhetetlen.

6.2.2 Forródrót-hálózatok

Az ártalmas tartalmak elleni küzdelem egyik leggyengébb pontja a felelősök felderítése, melynek első lépése a sérelmes tartalmak felfedezése.⁹⁶ A felhasználók számára gyors és egyszerű bejelentési lehetőséget nyújtanak a különböző forródrót-hálózatok vagy vonalak az úgynevezett *hotline*-ok. A forródrótok a kiskorúak védelme érdekében jöttek létre, a jogsértő tartalmak (például gyermekpornográfia) elleni hatékonyabb védelmet elősegítve.⁹⁷ 1999-ben, az egyes nemzeti forródrótok közötti munka összehangolása érdekében alakult meg az INHOPE (*International Association of Internet Hotlines, Internet Hotline Providers in Europe Association*)⁹⁸ szervezete, nyolc hotline szervezet együttműködésével, melynek létrejöttét az Unió a Biztonságos Internet programja⁹⁹ támogatta és finanszírozta. Jelenleg 37 állam forróvonal tagja az INHOPE-nak.¹⁰⁰ Az INHOPE célja a forródrót-szolgáltatók közötti együttműködés elősegítése, a jogsértő tartalmakkal szembeni fellépés, valamint a tudatos és biztonságos internethasználat elősegítése a gyermekek számára. Az szervezetbeli tagok részesei az úgynevezett értesítési-eltávolítási eljárásnak (*notice and take down*) is, melynek lényege, hogy a forróvonalon bejelentett káros tartalmat az internetszolgáltatónak azonnal el kell távolítania. A forródrótok 24 órás ügyeletet tartanak fenn, és amennyiben szükséges a bejelentéseket továbbítják a megfelelő szerveknek, többnyire az internetszolgáltatóknak, vagy a rendőrségnek, akik további lépéseket tehetnek a tartalom elérhetetlenné tételéért, vagy a közzétévők felkutatásáért.¹⁰¹ Ettől függetlenül problémát jelent, hogy az egyes tiltott

---

⁹⁴ KÓCZIÁN i. m. 38–39.

⁹⁵ Például: KIDOZ, Webwatcher, McAfee-Safe Eyes, K9 Web Protection

⁹⁶ POLYÁK i. m.

⁹⁷ KÓCZIÁN i. m. 42.

⁹⁸ <http://www.inhope.org/gns/home.aspx>

⁹⁹ 276/1999/EC decision on adopting a multiannual Community action plan on promoting safer use of the Internet by combating illegal and harmful content on global networks L 33/1 6.2.1999.

¹⁰⁰ Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság: Összefoglaló a jogellenes online tartalmak ellen fellépő szervezetekről – Nemzetközi kitekintés, Infomédia Szabályozási Főosztály, 2012.

¹⁰¹ KÓCZIÁN i. m. 42–43.

magatartások megítélése államonként eltérő lehet, a kulturális különbségek itt is éreztetik hatásukat.¹⁰²

Az Európai Bizottság 2006-ban kiadott közleménye¹⁰³ a forródrót-szolgálatok bevezetéséről egyrészt pozitívan állapítja meg, hogy többségük hasznos, releváns és hatékony szolgáltatást nyújt, viszont alapvető problémaként említi, hogy a felhasználóknak kevés vagy semmilyen tudomásuk nincs a forródrót-szolgálatok létezéséről. Lépéseket sürget a tudatosság erősítéséért, valamint a rendőrség és a bűnüldözési szervek közötti együttműködés fejlesztésére. A forródrótokról elmondható, hogy nem tudnak csodaszert nyújtani az interneten elkövetett valamennyi jogtalanság ellen, ugyanakkor a feladatkörükbe tartozó ügyekben hatékonyan tudják segíteni azokat, akiket valamilyen sérelem ért a világhálón.¹⁰⁴

7. A tervezett módosítások, reflexió

A korábbiakban bemutatásra került akadályok, a szabad véleménynyilvánítási jog, és a kiskorúak zavartalan szellemi, erkölcsi és fizikai fejlődéshez való jogának ellentéte, a közösségi célkitűzések, ezek jogi és jogon kívüli eszközei, valamint a védelem gyakorlati aspektusai mind megjelennek azokban az átfogó módosítási tervekben, melyek megvitatása 2016-ban lesz esedékes. Véleményem szerint a tervezett változásokat vizsgálni, azokról érdemben véleményt alkotni, csak a korábban említett tárgykörök ismeretében lehetséges, így a dolgozat zárófejezete foglalkozik a lehetséges módosításokkal, reflektálva az eddigi témakörökre, kihívásokra, keresve a fejlődés útjait.

Az Európa Tanács 2014 júniusában határozta meg a soros uniós elnökség 18 hónapos munkaprogramját,¹⁰⁵ mely program egyik legfontosabb részét az AVMS irányelv felülvizsgálata képezi.¹⁰⁶ A felülvizsgálatba bevonásra kerültek az Európai Audiovizuális

---

¹⁰² POLYÁK i. m.

¹⁰³ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, az internet biztonságosabb használatát a világhálón található tiltott és káros tartalom ellen folytatott harccal elősegítő többéves közösségi cselekvési terv végrehajtásának végleges értékelése COM(2006) 663. Brüsszel, 6.11.2006.

¹⁰⁴ Médiatanács: *Internet Hotline – összhangban Európával a digitális közbizalomért*. Médiatanács-blog 2011. http://mediatanacs.blog.hu/2011/11/22/internet_hotline_osszhangban_europaval_a_digitalis_kozbizalomert

¹⁰⁵ The Council of the European Union, The future Italian, Latvian and Luxemburg Presidencies Brussels, 17 June 2014. 10948/1/14

¹⁰⁶ NYAKAS (2015) i. m.

Médiaszolgáltatásokat Szabályozó Csoporton (ERGA)¹⁰⁷ keresztül, a tagállami szabályozóhatóságok is. Az AVMS irányelv átfogó módosításának főbb pontjai között szerepel a kiskorúak védelme érdekében megalkotott szabályok hatékonyabbá tétele, hogy megfelelő védelem valósulhasson meg, bármilyen eszközön is jelenjen meg káros tartalom.¹⁰⁸ Az Európai Bizottság bejelentette, hogy az irányelv felülvizsgálata 2016-ban lesz esedékes, ezzel párhuzamosan pedig széles körű konzultációt kezdeményezett.¹⁰⁹

Az ERGA vállalta, hogy tevékenységével, kutatásaival segíti az átfogó módosítás véghezvitelét, és azzal kéréssel fordult a Bizottság felé, hogy az vegye figyelembe az ERGA által prezentált eredményeket a folyamat során.¹¹⁰ Az ERGA kiskorúak védelmét célzó álláspontját, javaslatait 5 főbb pontban lehet összefoglalni.¹¹¹

Az első módosítási javaslat az egységes, lineáris és lekérhető tartalmak esetére is azonos szabályozás alkalmazása. Ahogy korábban láttuk, az AVMS irányelv kétszeresen is fokozatos előírásai egyfelől differenciálnak a tartalom jellege, és a szolgáltatás módja alapján. A lineáris és lekérhető szolgáltatásokra vonatkozó szabályok közötti különbség eltűnne, viszont a súlyosan káros tartalmak vonatkozásában egy automatikus blokkoló rendszer tenné elérhetetlenné azokat a kiskorúak számára. A 4. fejezetben felvázolt táblázat a módosító javaslat elfogadása után az alábbi módon alakulna át:

---

¹⁰⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/news/inaugural-meeting-european-regulators-group-audiovisual-media-services-erga>

¹⁰⁸ NYAKAS (2015) i. m.

¹⁰⁹ Public consultation on Directive 2010/13/EU on Audiovisual Media Services (AVMSD) - A media framework for the 21st century

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/news/public-consultation-directive-201013eu-audiovisual-media-services-avmsd-media-framework-21st>

¹¹⁰ European Regulators Group for Audiovisual Media Services (ERGA): Report on the protection of minors in a converged environment. ERGA (2015)13. 27. November 2015.

¹¹¹ European Regulators Group for Audiovisual Media Services (ERGA): Report on the protection of minors in a converged environment. Extract

	Tartalmak, melyek súlyosan károsíthatják a kiskorúak fejlődését...	Tartalmak, melyek valószínűleg károsak a kiskorúak fejlődésére...
<i>lineáris – lekérhető szolgáltatások</i>	<i>automatikus blokkolás</i> alá esnek, megakadályozva a kiskorúak hozzáférését.	olyan technikai eszköz alkalmazása szükséges, amellyel megelőzhető, hogy rendes körülmények között kiskorúak láthassák/hallhassák.

2. számú táblázat: Az AVMS irányelv tervezett módosításai¹¹²

Az ajánlás a súlyosan káros tartalmak blokkolására állami szintű fellépést javasol, mivel az ön- és társszabályozó szervekhez képest az állam hatékonyabban tudja végrehajtani a beavatkozást. Több tagállam viszont aggályát fejezte ki a blokkolás technikai megvalósíthatóságának kérdése miatt, illetve sokak szerint a szabad véleménynyilvánítási jog korlátozását hordja magában az intézkedés, mivel nem nyújt garanciát az esetleges túlzott korlátozás ellen. Véleményem szerint a javaslat technikai megvalósítása okoz elsősorban problémát. A PICS rendszer megfelelő védelmet nyújthat, viszont kötelezővé tételére nem állnak készen az internet- és tartalomszolgáltatók, a felhasználó életkorának ellenőrzésére pedig továbbra sincs személyazonosságot fel nem fedő eszköz.¹¹³ A lineáris és lekérhető szolgáltatásokra vonatkozó szabályok egységesítése jelenleg csak hosszú távú cél lehet, mely szükséges és hasznos a megfelelő védelmi szint kialakításában, így az Unió és a tagállamok számára mindenképpen támogatandó terület a szükséges technológia fejlesztése.

Az ERGA második javaslati pontja az egységes fogalomrendszer megteremtése minden szinten. Ez egyfelől jelenti a gyermekkor felső határának, az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye szerinti 18. év meghatározását, másfelől a káros tartalmak összehangolt kategorizálását is. Szükséges lenne egy közös, európai szintű, a valószínűleg káros, és a súlyosan káros tartalmak jellemzőinek, karakterjegyeinek nem kimerítő jellegű felsorolása

¹¹² Saját szerkesztés

¹¹³ KÓCZIÁN i. m. 35. Vö.: Francoise GILBERT: Age Verification as a Shield for Minors on the Internet: A Quixotic Search? Shidler Journal of Law, Commerce and Technology 5:2008:6. https://digital.law.washington.edu/dspace-law/bitstream/handle/1773.1/420/vol5_no2_art6.pdf?sequence=1

(például: szexualitás, agresszió, diszkrimináció, durva nyelvezet), valamint az irányelvekben említésre került túlzott erőszak illetve pornográfia tartalmi elemeinek meghatározása is közösségi szinten kellene, hogy megvalósuljon. Ezen kívül szükséges a korábbiakban meghatározott tartalmi elemek alkalmasság szempontjából történő, különböző életkor szerinti csoportosítása is, ugyancsak a tagállamok szintje fölött. A közös fogalmak bevezetése nem új keletű cél, 2011-ben a Bizottság Gyermek Védelmé a Digitális Világban című Jelentésében¹¹⁴ is megjelent már. A tagállamok közötti történelmi és kulturális különbségek jelentős nehézségek elé állítják a közös kategorizálás célját. A tartalmi elemek meghatározása véleményem szerint szükséges, és megvalósítható program pont viszont az életkor szerinti egységes besorolás a kulturális különbségek miatt csak a távolabbi jövőben valósulhat meg.

A következő program pont több területet átfogva kíván magasabb védelmi szintet elérni. Egyfelől hatékony, elérhető, könnyen kezelhető technikai eszközök fejlesztését, és terjesztését kell elősegíteni, hogy a szülők is ki tudják venni részüket a megfelelő védelem kialakításában. Másrészt a szakértő szervezetek, szabályozó hatóságok tevékenysége támogatandó, hogy felmérésekkel, a bevált tapasztalatok cseréjével járuljanak hozzá a területről alkotott kép folyamatos bővítéséhez. A 2006-os tanácsi ajánlásban már megfogalmazódtak hasonló célok, így ez a program pont inkább a meglévő eszközök továbbvitelét szorgalmazza.

A negyedik cél a tagállami jogalkotás, valamint az ön- és társszabályozás közötti egyensúly fenntartását szorgalmazza, illetve a piaci szereplők nagyobb felelősségvállalását sürgeti. A súlyosan káros tartalmakra vonatkozó állami szabályozás fenntartása indokolt, viszont az alacsonyabb szinten megvalósuló rugalmas reguláció hasznos, a technikai fejlődést könnyebben követheti, és esetenként nagyobb biztonságot tud nyújtani. A piaci szereplők felelősségvállalásnak eszköze például a magatartási kódexek elfogadása, vagy szűrőprogramok ingyenesen a felhasználók részére történő bocsátása, ami kiegészíti az állami szabályokat, valamint a technikai eszközök elterjedését célzó intézkedéseket.

Az utolsó program pont a médiatudatosság mélyítését célozza, nemzeti stratégia kialakításával, valamint a médiaismeretek iskolai oktatásban történő megjelenésével. Ezen kívül közösségi szinten is szükséges egy olyan program létrehozása, amely kutatásokkal, különböző programokkal, és bevált gyakorlatok cseréjével képes segíteni a kiskorúak védelmének

---

¹¹⁴ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A gyermekek védelme a digitális világban COM(2011) 556, Brüsszel, 2011.9.13.

megvalósulását. Korábban láttunk ilyen típusú kezdeményezéseket, mint például az EU Kids Online, a Biztonságosabb Internet Program, vagy a Gyerekbarát Internet Stratégiája, melyek folytatása mindenképpen hasznos és szükséges a tudatosság növelésében.

A médiában megjelenő, a gyermekek értelmi, erkölcsi, fizikai fejlődését károsító tartalmak elleni fellépés szükségességéről konszenzus uralkodik a szakmán belül. A védelem megvalósulásának eszközei viszont – főleg a lekérhető szolgáltatás esetében – éles viták tárgyát képezik; a szabad véleménynyilvánításhoz való jog és a tartalmak korlátozásának mértéke ugyancsak vitatott kérdés. Az Uniónak elő kell mozdítania, hogy közös fogalom- és eszközrendszer alapján valósuljon meg a tagállami védelem, illetve több szinten szükséges támogatnia a már meglévő intézkedéseket. Hiba lenne abban bízni, hogy egy technikai eszközzel megoldhatóvá válik majd a kiskorúak védelme, illetve a tagállamok kulturális különbségei egyszerre megszűnnek gátló tényezőnek lenni. Véleményem szerint közösségi szinten elsősorban egy egységes, tartalmak leírására szolgáló rendszer kialakítása szükséges, amelyre épülhetnek a védelem további eszközei. Ezen eszközök lehetnek technikai jellegűek, mint a különböző szűrők alkalmazása, valamint elméleti jellegűek, mint a médiatudatosság növelése, a meglévő szabályozási technikák, bevált gyakorlatok folytatása, fejlesztése mellett. Hosszabb távon viszont megvalósulhat egy egységes európai besorolási és szűrési rendszer – ennek célját fontos tudatosítani, és szem előtt tartani minden intézkedés meghozatalánál.

A Bizottság legutóbbi kiskorúak védelmét értékelő jelentése¹¹⁵ egyfelől pozitív megállapításokkal zárul, miszerint a tagállamok tudatában vannak a kiskorúak védelmének fontosságával, és a technikai kihívásoknak megfelelően egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek megóvásuk érdekében. Másrészt a tagállami megoldások, és azok hatékonysága között még mindig olyan különbségek mutatkoznak, melyek újabb európai szintű lépéseket tesznek szükségessé, mint amilyen többek között a 2016-ra tervezett átfogó irányelv módosítás is. Az erőfeszítések ellenére a jogalkotás minden esetben csak követi a technikai fejlődést, így nem tudhatjuk, hogy a következő évtizednek készülő új irányelv mennyire lesz képes megoldást adni a gyermekek védelmének új kihívásaira. Véleményem szerint az Unió pusztán keretet és felügyeletet tud adni annak a folyamatos tevékenységnek, amely minden gyermekvédelemben felelősséget hordozó szerv vagy személy számára kötelező.

---

¹¹⁵ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A gyermekek védelme a digitális világban COM(2011) 556, Brüsszel, 2011.9.13.

Irodalomjegyzék

Magyar nyelvű felhasznált irodalom

A szándék látszik, az eredmény kevésbé – az Ombudsman vizsgálata a hazai médiaértés-oktatás helyzetéről az iskolákban. Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-479/2016. számú ügyben.

BAKOS Eszter: *A kiskorúak védelme a médiában megjelenő káros tartalmakkal szemben az Európai Unió és hazánk szabályozása tükrében*. PhD értekezés, Szeged, 2013.

BAYER Judit: *A háló szabadsága. Az internet tartalmának szabályozási problémái a véleménynyilvánítás szabadsága tükrében*. Phd értekezés. Budapest, ELTE-ÁJK, 2004.

BAYER Judit: *Az Internet tartalomszabályozása: önszabályozás vs. állami szabályozás*. 2002.

CSINK Lóránt – MAYER Annamária: *Variációk a szabályozásra. Önszabályozás, társszabályozás és szabályozóhatóság a médiajogban*. Médiatudományi Intézet, Budapest, 2012.

EU Kids Online 2011-2014 – Findings-methods-recommendations,
<https://lisedesignunit.com/EUKidsOnline/index.html?r=64>

EU Kids Online II. A magyarországi kutatás eredményei. 2011. szeptember
[http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20\(2009-11\)/National%20reports/Hungarian%20report.pdf](http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20(2009-11)/National%20reports/Hungarian%20report.pdf)

HAZAY István: *A hozzáférés korlátozására alkalmas megoldások a televíziós műsorszolgáltatásokban a kiskorúak egészséges fejlődésének védelmében*. Budapest, Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet, AKTI füzetek, 44. szám 2010.

KÓCZIÁN Sándor: *Gyermekvédelem a médiajogban*. Médiatudományi Intézet, Budapest, 2014.

KOLTAY András – SZIKORA Tamás: A közerkölcs és a kiskorúak védelme. In. KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): *Magyar és európai médiajog*. Budapest, Wolters Kluwer, 2012.

KÓSA Éva: A médiaszocializáció kezdetei. In. KÓSA Éva – BERTA Judit: *Médiaszocializáció*. Budapest, Wolters Kluwer, 2015.

Médiatanács: *Internet Hotline – összhangban Európával a digitális közbizalomért*. Médiatanács-blog 2011.

http://mediatanacs.blog.hu/2011/11/22/internet_hotline_osszhangban_europaval_a_digitalis_kozbizalomert

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság: *Összefoglaló a jogellenes online tartalmak ellen fellépő szervezetekről – Nemzetközi kitekintés*. Infomédia Szabályozási Főosztály, 2012.

NYAKAS Levente: A kiskorúak védelmének összehasonlító elemzése az egyes európai államokban. In: KOLTAY András – NYAKAS Levente: *Összehasonlító médiajogi tanulmányok a „közös európai minimum” azonosítása felé*. Budapest, Médiatudományi Intézet, 2014.

NYAKAS Levente: *Az audiovizuális szabályozás megáll az internetnél?* MTMI blog, 2015. 08. 05. http://mtmi.hu/cikk/770/Az_audiovizualis_szabalyozas_megall_az_internetnel

POLYÁK Gábor: Biztonság az interneten - A jogellenes és ártalmas tartalmak visszaszorításának eszközei az Európai Unióban, *Médiakutató*, 4. szám, 2001. ősz

http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_03_osz/05_biztonsag_az_interneten

SIMON Éva: *A lekérhető médiaszolgáltatások szabályozása*. Budapest, Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet, AKTI füzetek, 33. szám, 2008.

SIPOS Anett: *A Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesületének értékelése a 2011. év során a kiskorúak védelméhez kapcsolódóan megtett intézkedésekről; a témához kapcsolódó 2012. évi intézkedési lehetőségek 2012*.

SZILÁDY Szilvia: *Audiovizuális gyermek- és ifjúságvédelem az Európai Unió tagországában, módszerek a kiskorúak számára ártalmatlan televíziós műsorszámok hozzáféréseinek korlátozására*. Országos Rádió és Televízió Testület Irodája, Budapest, 2001.

Idegen nyelvű felhasznált irodalom

AVMSD – Protection of minors

http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/protection/index_en.htm

Tanya BYRON: *Safer Children in a Digital World. The Report of the Byron Review 2008*.

Michael B. CASSIDY: To Surf and Protect: The Children's Internet Protection Act Polices Material Harmful to Minors and a Whole Lot More, Michigan Telecommunications and Technology Law Review 11:2005 tavasza

Madeleine DE COCK BUNING: Towards a Future-Proof Framework for the Protection of Minors in European Audiovisual Media, Utrecht Law Review 10:2014:5

John P. J. DUSSICH: Violence and the Media. Criminology. 1970. májusa

European Regulators Group for Audiovisual Media Services (ERGA): Report on the protection of minors in a converged environment. ERGA (2015)13. 27. November 2015.

European Regulators Group for Audiovisual Media Services (ERGA): Report on the protection of minors in a converged environment. Extract

Mike FEINTUCK – Mike VARNEY: Media Regulation, Public Interest and the Law Edinburgh University Press, 2006.

Flash Eurobarometer – Towards a safer use of the Internet for children in the EU – a parents' perspective. Analytical report 2008.

Francoise GILBERT: Age Verification as a Shield for Minors on the Internet: A Quixotic Search? *Shidler Journal of Law, Commerce and Technology* 5:2008:6.
https://digital.law.washington.edu/dspace-law/bitstream/handle/1773.1/420/vol5_no2_art6.pdf?sequence=1

Millwood HARGRAVE, A.: Protecting children from harmful content. Report prepared for the Council of Europe's Group of Specialists on Human Rights in the Information Society 2009

Inaugural Meeting of the European Regulators Group for Audiovisual Media Services (ERGA)
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/news/inaugural-meeting-european-regulators-group-audiovisual-media-services-erga>

International Association of Internet Hotlines
<http://www.inhope.org/gns/home.aspx>

Eva LIEVENS, Jos DUMORTIER, Patrick S. RYAN: The Co-Protection of Minors in New Media: A European Approach to Co-Regulation, *UC Davis Journal of Juvenile Law & Policy* 10:2006:1

Tarlach MCGONAGLE: Media Literacy: No Longer the Shrinking Violet of European Audiovisual Media Regulation? *Media Law and Policy* 20:2013:2

Olsberg SPI and KEA European Affairs in association with KPMG: *Empirical Study on the Practice of the Rating of Films Distributed in Cinemas Television DVD and Videocassettes in the EU and EEA Member States Prepared on behalf of the European Commission*. Final Report, May 2003.

Carmen PALZER: European Provisions for the Establishment of Coregulation Frameworks. *Media Law & Policy* 13:2003-2004:7

Public consultation on Directive 2010/13/EU on Audiovisual Media Services (AVMSD) - A media framework for the 21st century

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/news/public-consultation-directive-201013eu-audiovisual-media-services-avmsd-media-framework-21st>

Alan S. REID: Online protection of the child within Europe. *International Review of Law, Computers & Technolog* 23:2009:3

Catherine J. ROSS: An Emerging Right for Mature Minors to Receive Information. *Journal of Constitutional Law* 2:1999-2000:1

Stephen RIDGWAY: The Audiovisual Media Services Directive: What does it Mean, is it Necessary and What are the Challenges to its implementation? In SWEET & MAXWELL: *Computer and Telecommunications Law Review*. issue 4. 2008.

The 1998 and 2006 Protection of Minors and Human Dignity Recommendations
http://ec.europa.eu/archives/information_society/avpolicy/reg/minors/rec/archive/index_en.htm

Barbara J. WILSON: Media and Children's Aggression, Fear, and Altruism, *The Future of Children* 18:2008:1

Az Európai Unió jogi dokumentumai

89/552/EGK irányelv a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról L 298/23 17.10. 89

Green Paper on the protection of minors and human dignity in audiovisual and information services [COM (96) 483] 84

97/36/EK irányelv a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról L 202/60 1997.7.30.

98/560/EC recommendation on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity Official Journal L 270 of 7.10.1998

276/1999/EC on adopting a multiannual Community action plan on promoting safer use of the Internet by combating illegal and harmful content on global networks L 33/1 6.2.1999.

A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, az internet biztonságosabb használatát a világhálón található tiltott és káros tartalom ellen folytatott harccal elősegítő többéves közösségi cselekvési terv végrehajtásának végleges értékelése COM(2006) 663. Brüsszel, 6.11.2006.

2006/952/EC recommendation on the protection of minors and human dignity and on the right of reply in relation to the competitiveness of the European audiovisual and on-line information services industry [Official Journal of the European Union L 378/72 27.12.2006]

2007/65/EK irányelv a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról L 332/27 2007.12.18

1351/2008/EK határozat az internetet és egyéb kommunikációs technológiákat használó gyermekek védelmére irányuló többéves közösségi program létrehozásáról L 348/118 2008.12.24.

2009/625/EK irányelv egy versenyképesebb audiovizuális és tartalomipar, továbbá egy befogadó tudásalapú társadalom érdekében a digitális környezethez igazodó médiaműveltségről L 227/9 2009.8.29.

2010/13/EU irányelv a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról HL L 95, 2010.4.15.

A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A gyermekek védelme a digitális világban COM(2011) 556, Brüsszel, 2011.9.13.

Az Európai Parlament 2011. október 27-i jogalkotási állásfoglalása a gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatról (COM(2010)0094 – C7-0088/2010 – 2010/0064(COD))

A Bizottság Közleménye az Európai Parlament, a Tanács, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak A gyermekbarát internet európai stratégiája Brüsszel, 2012.5.2. COM(2012) 196 final

The Council of the European Union, The future Italian, Latvian and Luxemburg Presidencies Brussels, 17 June 2014. 10948/1/14